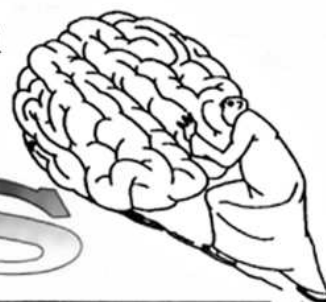

SISYFOS

Cílem Českého klubu skeptiků Sisyfos je šíření vědeckých poznatků a nezkrácených informací. Zkoumáme sporné jevy a vystupujeme proti pseudovědeckým názorům. Pomáháme chránit spotřebitele před nabídkou podvodných služeb, pomůcek a přístrojů. Podporujeme kritické myšlení a zdravou pochybovačnost. Naším členem se může stát každý, kdo dává přednost rozumu před vírou v zázraky.

NÁVŠTĚVA U LÉČITELE

Ivan Klíma

Je to už osmnáct let, trávili jsme prázdniny ve Svratce a občas se zastavili u přátel na evangelické faře ve Svratouchu. Svratouch v té době proslavoval jediný člověk - léčitel pan Paseka. Odpoledne, kdy se vracíval ze zaměstnání, se začala ve vsi hromadit auta - vypadalo to jako by se chystala nějaká pouť či tancovačka. V životě jsem nebyl u léčitele a docela mě zajímalo vidět, jak takový léčitel pracuje, čemu vděčí za pověst zázračného mága. Přítel farář mi tedy smluvil s panem Pasekou setkání. Tak jsem se ocitl v nijak přeprychovém venkovském domku, jen s poněkud netypickými dvěma čekárnami plnými lavic a židlí - na zdi vévodil velký portrét samotného velkého léčitele.

Teorie

Léčitel mě přijal vlídně, potěšilo ho, že mám zájem o jeho práci (můj přítel farář mě představil jako známého spisovatele, který však u nás nesmí publikovat) a hned mi začal přibližovat (bez zbytečné skromnosti) svoje výjimečné úspěchy. Léčí nejen lidi, odhalil ku příkladu vadu na velké hříděli, na níž byl její výrobce pyšný. Mohl by být bohatý, ale o to nemá zájem. Mohl by se zaměstnat u nějaké zahraniční „company“ a hledat jim rudy a naftu. „Mně stačí jen tak přejet rukou nad mapou a řeknu jim, kde mohou kopat. Mohl bych také vést naše národní hospodářství, vím o chybách, které dělají, a ukázat jim na lidi, kteří jsou lajdáci.“ V tu chvíli se objevil jakýsi mladík a pokorně žádal o radu. „Pane Paseko, koupil jsem si pozemek až u Hlinska a potřeboval bych vědět, jestli tam mám vodu. Kdybyste měl někdy chvíli času, já bych vás tam odvezl.“ Pan Paseka byl téměř dotčen. To místo si přece může prohlédnout na dálku. „Mám tu plánek,“ mladík mu strkal do ruky papír. Pan Paseka se na plánek pozemku ani nepodíval, zato použil svoji virguli - chvíli ji držel nad plánkem a sledoval pohyby křížku zavěšeného na pružince. „Tak

spisovatel Ivan Klíma

to je na draka,“ oznámil, „vodu tam nemáš. Počkej, přece jen nahore na severozápadním konci hned u plotu se sousedem, vidím slabý pramínek vody.“ „Ale soused je na jihozápad,“ nesměle zaprotěstoval mladík.

Z OBSAHU

Návštěva u léčitele (Ivan Klíma)	...1
Zpráva o plenárním zasedání (Věra Nosková)	...3
Lampa Bioptron... (Jaromír Plášek)	...4
Nástrahy samoléčby... (Veronika Valdová)	...5
První Skeptikon byl skromný (Věra Nosková)	...7
Antroposofie řeší oční záhady... (Čeněk Zlatník)	...8
Aquapola a ti druzí (Věra Nosková a Petr Denk)	...10
V lékárnách mají hit (K. Schwubová-Tomsová)	...11
Skeptické Panorama (překlad Milan Urban)	...12
Volání z druhého břehu (Věra Nosková)	...14
Nenápadný Tomáš Pfeiffer (Věra Nosková)	...15

„No, vždyť to právě myslím, na jihozápad, tam úplně nahore. Počkej, změřím ti vydatnost. No, není to tak špatné, osm litrů za vteřinu.“ Pan Paseka ještě virguli změřil, jak hluboko by se muselo kopat a jaké složení voda má. „Nekopej tam,“ přednesl svůj závěr, „napoj se radši na sousedovu studnu. Soused ji přece má!“

Mladík přikývl, ale zároveň zapochyboval, že by mu to soused dovolil.

„Dovolí to,“ rozhodl pan Paseka a s tím mladíka propustil. Potom mi vysvětlil podstatu svého postupu. Neexistuje mrtvá hmota, projevem jejího života jsou impulsy, které vysílá a on je i na dálku zachytává, i když není s to vysvětlit jak. Tři roky makal na zemském záření a magnetismu, došel k pozoruhodným závěrům, ale nic nepublikoval, jen vše svěřil svému příteli a ten to práskl v Západním Německu. Nějaký fyzik za to pak dostal Nobelovu cenu. (Pan Paseka zmínil i jeho jméno, jenže to jsem si tehdy nezaznamenal).

Konečně jsme přistoupili k medicíně. Léčitel mě seznámil se svou teorií původu rakoviny. Rakovinné buňky mají obrácenou rotaci. On hledá způsob, jak rotaci buněk vrátit do původního směru a tím je přimět, aby se přestaly nekontrolovaně množit. Teď právě bojuje o život chlapce, který po operaci mozkového nádoru leží v komatu. Léčí i slepce. Dívka, které vystřelili zrak ranou z brokovnice, už po prvním sezení začala vnímat světlo. Byl ho navštívit jeden německý profesor medicíny a ten prostě žasl nad výsledky. Také za ním přišli, aby na dálku léčil chlapíka po transplantaci srdce, měl totiž obě plíce plné hnisu, ale pan Paseka se nechtěl do toho lékařům plést. Ani neví, jak to s chlapíkem dopadlo. „Docela by mě to zajímalo,“ dodal. Vzal virguli, chvíli ji pozoroval a pak zjistil: „Aha, už nežije!“ Ještě mi řekl, že dělal v životě všelicos: dělníka, spiritistu, cvičil hatajógu, léčitelství se věnuje už sedmáct let. Opustil cestu poznání a zvolil

cestu milosrdenství. „Ale léčitelství učím, mám patnáct žáků, mezi nimi pět lékařů“ (nepřeháněl, s několika z nich jsem mluvil a byli ohromeni a nadšeni Pasekovými úspěchy), „ale až na jednoho jsou jejich schopnosti na kočku. Třeba stanovím diagnózu a pak je zavolám, aby ji také zkusili stanovit, ale to, co plácají, jsou samé nesmysly, samé sráčoviny.“

Praxe

Druhý den jsem od tří hodin odpoledne až do půlnoci mohl sedět stranou pana Paseky a pozorovat jeho léčitelské postupy. Ordinace ležela v nevelké kotelně (asi tak devět čtverečních metrů), ke kotli, v němž hořel oheň, se sestupovalo po několika schůdcích. Na zdech kříž a svaté obrázky. Pan Paseka seděl v křesílku s kotlem za zády a po většinu doby pokuřoval, občas se občerstvil čajem nebo pivem. Pacienty přijímal familiérně: „Tak co tě trápí, kočko?“ Anebo: „Jak se daří, kamaráde?“ Vyslechl potíže, někdy připojil mírně sugestivní otázku a pak hned přistupoval k „vyšetření“ pomocí svých magnetických prostředků. Ty tvořila kovová pružina, na níž byl zavěšen kovový křížek zakončený kuličkou. Pružinou neustále komíhal proti nemocnému, (vymítal zjevně nemoc), při tom neustále poskakoval. Protože tohle dělal nepřetržitě deset hodin, a to ještě po osmihodinové šichtě, byl to pozoruhodný fyzický výkon.

Vyšetřování i léčení se skládalo z několika stále stejných úkonů. Začínalo napravováním krční páteře (léčitel dosti nešetrně otáčel pacientovi hlavou, jak nejvíc se dalo), pak se léčený musel hluboko předklonit a udělat dřep. Když se narovnal, léčitel se skrze oděv dotkl několika míst na páteři pacienta, někdy hladil místo, které buď pacient nebo on sám určil za sídlo bolesti či nemoci. Hlavní při léčbě však bylo předávání „dobré“ síly a odebrání „nečisté“ síly. To druhé léčitel názorně předvedl - otíral si prsty plné nečisté síly o kalhoty anebo ji sklepával na podlahu, kde se mísila s popelem z jeho vykouřených cigaret. Během těchto úkonů dával doplňující otázky, občas hádal sám, i když se přitom často mýlil. Na příklad mladá žena si stěžovala na bolesti v oblasti břicha. „To máš zřejmě po porodu,“ určil Paseka. Žena se nezdála přesvědčena. „Ale rodila jsi přece.“ „Nerodila!“ Ale takový omyl Paseku nevyvedl z míry. „Však stejně jednou budeš.“ Nakonec léčebné procedury předával sílu očima. Svedl se dlouze a upřeně dívat, přitom ustupoval zvolna dozadu a zakláněl se. Ti nejsugestibilnější pacienti (zvláště pacientky) ho následovali. Když proti nim napřáhl ruce, zaklonili se, když ukázal rukou na jednu stranu, udělali úklon a tak chvíli komíhali tělem podle jeho instrukcí. Jednu pacientku musel v poslední chvíli zachytit, jinak by v transu upadla na zem.

Všechny úkony zabraly zhruba deset až patnáct minut. Paseka sám charakterizoval své pacienty dosti výstižně. „Devadesát procent z nich přichází s prkotinami.“ Jeho nejvíce zajímaly děti a těžce nemocní, dále diagnózy a léčení na dálku. Léčitelovy diagnózy, jak jsem je sledoval, byly únavně stereotypní. Potíže od znečištěných ledvin, přetížených jater, žlučníku a od páteře. V podstatě vycházel ze znalosti toho, co soužívá moderní lidé. Páteř trpí nezdravým způsobem života, jsme prý také „z devadesáti procent národ ledvinářů, protože do nás cpou samé chemikálie a podobný sráčoviny.“ Je pravda, že tam, kde tušil vážnou chorobu, posílal pacienty k lékaři na vyšetření. Měl také několik stereotypních doporučení a užívání, které stále znovu aplikoval. Byla to především syrová brambora propasírovaná přes sítko. „Šťávu vypít, zbytek vyhodit.“ Radil jíst vitamíny A, D, E občas C, nikdy B. Z čajů pít heřmánek, mateřídoušku, meduňku, občas kloktat slanou vodu anebo polknout lžičku slunečnicového či sojového oleje. Tím jeho rady, které zjevně nemohly ublížit, končily.

Hodnocení

Nelze popírat, že Paseka patřil mezi nejúspěšnější léčitele, jeho proslulost zdaleka nebyla jen lokální. Fakt, že o jeho postupech, které se mi jevily jako čiré šarlatánství, mluvili s uznáním či dokonce s obdivem lékaři, které jsem na místě potkal, mě ohromil. Jistěže působila jeho proslulost, šamanské metody jeho léčebného postupu, ale přece jen tu muselo být ještě něco navíc, co mu získalo zmíněnou proslulost a co působilo na jeho pacienty.

Na prvním místě to podle mého názoru byla schopnost vhledu a zjevné psychologické nadání, schopnost vyjít vstříc potřebě člověka v kritickém okamžiku. Zaznamenal jsem si tehdy poměrně podrobně jeden takový případ. Mezi pacienty se objevila mladá žena, která mezi vzlyky léčiteli sdělila, že její synek, když lezl na kaštan, spadl na silnici z výšky tří metrů. Teď leží v nemocnici s těžce poraněnou hlavou, je stále v bezvědomí, ona je zoufalá a neví, jak by mu mohla pomoci. Paseka vzal svoji pružinu a roztočil ji. Pak opravil údaj o výšce, z níž chlapec spadl. Byly to prý tři a tři čtvrti metru. Tímto těžko ověřitelným údajem sugeroval schopnost přesného vidění na dálku, které bylo předpokladem jeho dalšího postupu. Pak oznámil matce rozsah zranění; připustil, že chlapec je ve velmi vážném, kritickém stavu. Nejde o to, kdy se chlapec probere z bezvědomí, ale aby vůbec žil.

„Léčím takové vážné případy i na dálku rád,“ pokračoval, „a velmi často s úspěchem. Spojím se s ním a budu na něho pořád myslet. A vy musíte udělat totéž, myslete na něj s nadějí, nesmíte být zoufalá, nesmíte plakat, protože vy jste jeho nejbližší člověk, vy jste s ním stále spojená tou původní šňůrou, můžete mu nejvíc pomoci. Tím, že budete klidná, dodáte mu naději a sílu.“ Celý léčitelův postup byl tedy zaměřen na jediný objekt, jemuž mohl pomoci (aspoň psychicky), totiž na matku. Pokud by chlapec zemřel, léčitel pochopitelně neriskoval ani svoji pověst, smrt připustil. Pokud by chlapce lékaři z nehoršího dostali, matka nejen přičte část zásluh léčiteli, ale dostala i velmi důležitou radu, co v jejím chování může nemocnému dítěti nejvíc pomoci. V tomto případě léčitelův psychologický vhlad mohl sehrát pozitivní roli.

Psychologické nadání projevil i ve vztahu k dětem. Holčičku, která údajně nemluvila objal, hladil po hlavičce a měl ji k tomu, aby řekla máma, táta, doma. K překvapení babičky, která ji přivedla, holčička slova opakovala. Pak léčitel holčičku posadil na lavici pozval chlapce, který rovněž nemluvil, a zkoušel s ním touž proceduru. Holčička to nevydržela a opakovala slova za něj. Babička ji nejprve napomínala a nakonec ji ucpala ústa. Tehdy léčitel vybuchl: „Nechte ji přece! Jak má mluvit, když jste zvyklá jí ucpávat hubu. Dítě potřebuje svobodu, dělat si, co ho těší.“

Léčitel se choval (při tom množství klientů denně) překvapivě vstřícně a vlídně. Většinou se loučil s pacienty pohlazením a ujištěním, „bude to dobrý, uvidíš“, anebo: „tak se za měsíc zase ukaž.“ Ale tak mluvil k těm, o nichž byl přesvědčen, že přišli s prkotinou. Naopak, pokud předpokládal skutečnou chorobu (tu jistě nepoznal z pohybu své virgule, spíš z tváře anebo z toho, co pacient o sobě pověděl), na dotaz, zda se nemoc zlepšil, odpovídal: „Uvidíme. Dal jsem ti sílu, poradil ti, víc pro tebe nemůžu udělat.“ Pacienti se samozřejmě ptali, co jsou dlužní, na to odpovídal: Nic. Nejvíc se mi odvděčíš, když příště přijdeš a budeš zdravý. Pan Paseka opravdu nebral peníze, lidé mu tedy nosili dary: láhev destilátu, celý uherský salám, konzervy, bonboniéru. (Léčitelovi pomocníci během večera odnesli několik nůší podobných naturálií.)

Jeho vlídnost spojená s velkou sebejistotou a šamanským vystupováním byly dalším faktorem jeho úspěšnosti.

Zmíněné faktory, především důvěra v léčitelovy nadpřirozené schopnosti, jak je známo, pomáhají zmobilizovat organismus, aby překonal různá (samozřejmě, nikoliv vážná) ochorení. Nepochybuji o tom, že pan Paseka některým z lidí pomohl alespoň dočasně z jejich potíží, ti pak šířili jeho proslulost a tím jen zvyšovali naději na úspěšnost jeho léčitelského konání. Kolik lidí tím, že uvěřili v jeho léčitelské metody

a tím zanedbali vážnou chorobu v době, kdy jim seriózní léčení mohlo ještě zachránit život, nikdo nespočítá. O panu Pasekovi stejně jako o všech léčitelích platilo a platí, že pomáhají hlavně tam, kde nemocný potřebuje především psychický impuls a kde se jeho tělo dokáže vypořádat s nemocí samo.

Autor je spisovatelem a členem ČKS Sisyfos

ZPRÁVA O PLENÁRNÍM ZASEDÁNÍ

V polovině září proběhla letošní, v pořadí již desátá, plenární schůze Českého klubu skeptiků Sisyfos. Tentokrát po obhacující, téměř fascinující přednášce odborníka na hypnózu, psychiatra primáře Michala Maršálka. Přednášku následovala dlouhá diskuze, takže plenární schůze byla o něco kratší. Zásadní bylo však řečeno, probráno, odhlasováno.

Předsedkyně Věra Nosková zhodnotila momentální pozici Sisyfa. Prestiž tohoto občanského sdružení roste. Vzbuzuje na veřejnosti kladné i záporné reakce, ale také naděje. Oslovujeme jednotlivce i veřejnost a šíříme kritické postoje vůči pavědám, šarlatánství, okultním podvodům a esoterickému byznysu několika způsoby. Každý pátek se scházejí při podnětných přednáškách členové společensko vědní sekce, kterou vede dr. Zdeněk Pokorný, velmi užitečná je fyzikální sekce, zastoupená doc. Ludškem Pekárkem.

1. Organizujeme přednášky odborníků pro veřejnost v budově AV na Národní třídě. Momentálně je naší starostí, jak o nich informovat širší veřejnost. Pokračují přednášky v Kladně.

2. Vydáváme v nákladu 500 kusů Zpravodaj Sisyfos, který si pak na našich webových stránkách mohou přečíst tisíce zájemců.

3. Prof. Jiří Heřt připravuje další, v pořadí třetí, Sborník Věda kontra iracionalita, který vychází z nejlepších přednášek cyklu téhož jména. Sborník šíří postoje a znalosti našich odborníků a je o něj zájem.

4. Také letos jsme udělili ceny Bludné balvany za matení české veřejnosti.

5. Uspořádali jsme první Setkání českých a moravských skeptiků Skeptikon v městě Sázavě, článek o něm vyšel v příloze Střední Čechy MfDnes.

6. Někteří členové popularizují naši činnost, vědu a kritické myšlení na přednáškách v Praze a dalších místech republiky.

7. Příležitostně vystupujeme v médiích, několik skeptiků publikuje v denících i časopisech, Jiří Grygar všude.

8. Iniciovali jsme ve spolupráci s médii zveřejnění a rozvinutí několika kauz. Jednou z významných je případ firmy Aquapol.

9. Získali jsme díky finančnímu daru nadace Naděje pro třetí tisíciletí skvělou audiovizuální techniku a elektroniku, kterou využíváme v naší práci.

10. Snažíme se prostřednictvím přednášek a dalších šancí oslovit učitele.

Co nás čeká?

Příští rok oslaví Český klub skeptiků 10. výročí své existence. Chceme vydat propagační sešit s texty které nás představí, a zmapují naše postoje k nejrůznějším esoterickým, pavědeckým, šarlatánským tvrzením, činnostem, firmám a výrobkům. Je už téměř nezbytné získávat průběžně do našich řad i do předsednictva mladé lidi. Uvažujeme o způsobech jak získat především mladé právníky a novináře.

Měla by se zvýšit aktivita členů, ale také zlepšit platební morálka při placení členských příspěvků.

Po úvodním shrnutí přítomní hlasováním schválili dodatky do stanov, který nám pravděpodobně umožní přednášet

pro učitele pod patronací ministerstva školství.

Do předsednictva tentokrát, pro velké pracovní vytížení, nekandidoval MUDr. Ivan David.

Byli přijati tři noví členové, Ing. Lenka Příbylová, RNDr. Petr Brodský a PhDr. Zdeněk Jonák a plénum schválilo nové předsednictvo v této rozšířené verzi. Poté se členové předsednictva odebrali na poradu do klubovny Národního divadla. Zde Věra Nosková potvrdila už dlouho avizovaný úmysl nepřijmout znovu funkci předsedkyně, je totiž přesvědčená, že této funkci sluší dynamičnost a nové nápady a přístupy, které vždy přicházejí s novými osobnostmi. Za předsedu byl poté zvolen doc. Čeněk Zlatník. Místopředsedy jsou Věra Nosková, ta je navíc editorkou Zpravodaje Sisyfos a prof. Jiří Heřt, který bude i nadále doplňovat databázi členů a organizovat coby editor přípravu Sborníku Věda kontra iracionalita. RNDr. Jiří Grygar, viceprezident evropských skeptiků, bude mít i nadále na starosti mezinárodní kontakty se zahraničními skeptiky. Nejmladší člen předsednictva Martin Kozdera bude vykonávat novou funkci tajemníka, dostal za úkol sjednávat přednášky, být prostředníkem mezi organizátory takových akcí a přednášejícími, domlouvat podmínky.

Ostatním zůstávají z minulých let funkce, v nichž se osvědčili. Zaměření nových členů bude upřesněno, až se trochu porozhlédnou a najdou si činnost korespondující s jejich zájmy, dovednostmi a profesí.

-vn-

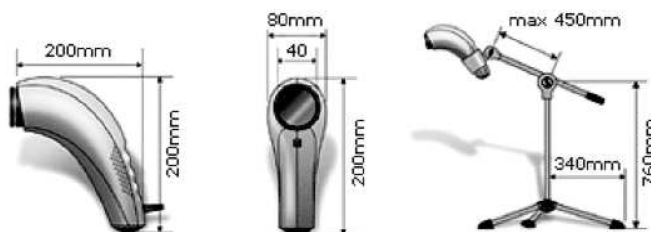

Bývalá předsedkyně Věra Nosková a nový předseda doc. Čeněk Zlatník navštívili obchod s čarodějnickými potřebami v Rytířské ulici v Praze. Prodavačka jim dala přivonět k mnoha lahvičkám s čarovacími oleji, jimiž lze přivolat (jde o tzv. evokaci) například anděla, nižší i vyšší duchy, lásku, úspěch, peníze, atd. Vyrábějí je prý indiáni v rezervacích podle starých šamanských receptur. Nakonec oba skeptiky na jejich prosbu vyfotografovala pod zátiším lebek, a to přesto že si nekoupili stehenní lidskou kost, energetický náramek ani olej na evokaci rozumu. Ten ostatně v nabídce chyběl.

LAMPA BIOPTRON - ANEB SVĚTLO, KTERÉ LÉČÍ

Jaromír Plášek

Koncem prázdnin mě požádala o radu jistá důchodkyně z Prahy 4, která si od firmy Zepter koupila lampu Biopton - neboli světlo, které léčí, jak nám tvrdila nedávná záplava billboardů. Se stojánkem, který sám o sobě stál jako týdenní dovolená u moře, přišel tento nápad paní F. na víc než sedmdesát tisíc korun. Za halogenovou žárovku v krytu (připouštím, že poměrně elegantním), doplněnou polarizačním filtrem a pak ještě celkem obyčejnou elektronikou, která lampu po stanovené době automaticky vypíná, je to cena víc než solidní (byť jen z pohledu toho, kdo prodává).

Údajně léčivé účinky lampy, sahající od bolestí kloubů po hojení spálenin, zdůvodňuje brožura „Základní a praktické informace o systému světelné terapie“, kterou firma Zepter nabízí svým zákazníkům, řadou odvážných tvrzení o tom, jak polarizované světlo údajně působí na živé buňky. Dozvíme se tam například, že

- poslední fyziologické studie prokázaly, že v místě průchodu polarizovaného světla tkání dochází ke snížení citlivosti *nervových zakončení* (kurzíva představuje partii zvýrazněné samotnými autory brožury)
- polarizované světlo příznivě ovlivňuje *i převod vzruchu z nervu na svalové vlákno v místě nervosvalové ploténky*
- polarizované světlo rozšiřuje krevní a mízní cévy v místě, na které působí
- buňky se stávají (rozuměj v místě absorpce záření) zvýšeně mitoticky aktivní a po opakované stimulaci se rychle dělí... přitom nejde o přímý zásah do biologického programu dělení buněk, ale především o změnu jejich energetického potenciálu
- při ozáření tkáně polarizovaným světlem vzrůstá (v tkáních) v průběhu 30ti minut obsah adenosintrifosfátu až o 170%.

Z pohledu fyzika je nezáhadnější to, že k léčení nestačí obyčejné světlo - lampa Biopton údajně vysílá svoji léčivou sílu skrze světlo polarizované. Zákazníka je zřejmě třeba oblidit magií fyzikálních pojmů, v podstatě nesrozumitelných i pro mnohé absolventy středních škol. Jediné, čím se totiž lineárně polarizované světlo liší od světla obyčejného je, že jeho elektrické pole (připomeňme si, že světlo je elektromagnetické vlnění), kmitá pouze v jednom směru, v případě lampy Biopton určeném orientací použitého polarizačního filtru. Jelikož elektrické pole světelného záření odpovídá za interakci světla s atomy a molekulami, je polarizované světlo velice účinným nástrojem v mnoha fyzikálních experimentech. Uplatní se však pouze tam, kde se jedná o systémy anisotropně uspořádané, čímž se míní, že toto uspořádání je výrazně závislé na směru, ve kterém je zkoumáme (příkladem makroskopického anisotropního systému, který si i laik dokáže lehce představit, je třeba obilné pole, nabízející jiný pohled na stébla z ptáčích perspektivy než podél půdy, z níž vyrůstají).

Uskupení individuálních buněk, na kterých bioptonoví badatelé prováděli některé ze svých experimentů, však z hlediska

interakce s polarizovaným světlem za anizotropní považovat nelze. Žádná vybraná polarizace dopadajícího světelného záření neskýtá proto důvod pro vyvolání efektu, kterého by nemohlo být dosaženo také obyčejným nepolarizovaným světlem. Totéž platí také o mnoha tkáních lidského těla. Poučený čtenář by mohl namítnout, že pojivové tkáně obsahují uspořádaná vlákna kolagenu. Orientovaná vlákna se nacházejí též ve tkáních nervových a svalových. V souvislosti s hledáním jejich specifické interakce s polarizovaným světlem však narazíme na zásadní komplikaci: v těchto tkáních se v podstatě nevyskytují patřičně orientované skupiny molekul barviva, které by dokázaly polarizované světlo o vhodné orientaci selektivně absorbovat. V neposlední řadě bychom si měli také uvědomit, že pokud by podobná selektivní absorpce polarizovaného světla v tkáních lidského těla byla hypoteticky možná, měli by nám „objevitelé“ biologických účinků polarizovaného světla vyjevit, jaké směry polarizace vůči ozařovanému tělu zaručí optimální výsledek. S ničím podobným jsem se zatím nesetkal. Obávám, že se za tím může skrývat pouhé nedostatečné povědomí bioptonových badatelů o povaze interakce polarizovaného světla s hmotou.

Shrnuto: v případě ozařování lidského těla terapeutickou lampou Biopton je z pohledu fyzika polarizace emitovaného světla pouhou ideologickou nadstavbou „ospravedlňující“ vyšší prodejní cenu jinak dosti obyčejné halogenové žárovky.

Bohužel, podobné argumenty, ač zcela triviální, na skupinu „věřících“ sotva zapůsobí. Odmítne je skoro určitě též firma Zepter s poukazem na kladné klinické zkušenosti získané při použití lampy Biopton. Zkusme se proto na biologické efekty polarizovaného světla podívat skrze vědecké práce, které prošly náročným recenzním řízením v odborných časopisech. Pomocí bezplatně přístupné databáze Medline, viz:

<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?db=PubMed> snadno zjistíme, že studie popisující průkazné biologické efekty polarizovaného světla se dají na prstech počítat (a přitom nás ani moc nepřekvapí, že mezi autory podobných prací stojí na čelném místě například Dr. Marta Fenyó z Budapešti, u níž můžeme na internetu najít přídomek „Biopton researcher“). Web of Science, další databáze, která je však už dostupná pouze badatelům z akademických a univerzitních pracovišť, která platí za její používání, nabízí vedle základního přehledu prací, které byly v určité oblasti bádání publikovány, také informaci o tom, kolikrát se na libovolnou z nich odvolali další výzkumníci zabývající se podobným problémem.

Až na ojedinělé vzájemné odkazování se v rámci malé skupiny lidí, kteří zpravidla přiznávají nějakou vazbu na Biopton či Zepter, zůstávají výzkumy týkající se biologických efektů polarizovaného světla bez odezvy širší vědecké komunity. Toto se dá jednoduše vysvětlit. Vědci se zpravidla nepouštějí do finančně a časově náročných výzkumů, u nichž lze negativní výsledek snadno předpovědět na základě existujících poznatků (a do této kategorie nesporně patří též „biologické efekty“ polarizovaného světla působícího na tkáně a buněčné soubory, které nevykazují potřebné předpoklady pro anizotropní absorpci světla).

Pokud by se někdo z nejrůznějších pohnutek k podobnému výzkumu přece odhodlal, pak sotva najde solidní odborný časopis ochotný publikovat zprávu o tom, že se zjistilo, že nereálné se ukázalo být skutečně nereálným. Z velice

prozaických důvodů proto nenacházíme v odborné literatuře polemiky se studii bioptronových badatelů.

Nepřímým argumentem zpochybňujícím výsledky bioptronových badatelů (opět však dostatečně závažným pouze pro ty, kdož jsou schopni kritického myšlení) je to, že světlo různé kvality, včetně světla polarizovaného, se využívá v dynamicky rostoucím počtu fyzikálních metod sloužících ke studiu vlastností živých buněk. Přesto zatím nikdo ze stovek vysoce kvalifikovaných badatelů, kteří mimo jiné touží najít cokoli, čím by se zapsali do učebnic, nezaznamenal žádné pozoruhodné fotoefekty v jiných typech buněk, než v těch, o kterých se již dávno ví, že mají např. zajišťovat fotosyntézu či zprostředkovávat vidění, což je v obou uvedených případech podmíněno přítomností vhodných barviv schopných absorbovat světelné záření. Jiným typem spolehlivě prokázáno působení světelného záření na živou tkáň je absorpce zeleného záření dermatologických laserů v silně prokrvených kožních defektech nebo destrukce tkání tepelnými efekty chirurgických laserů emitujících infračervené záření. V žádném ze zmíněných případů však polarizace světla nehraje roli.

Terapeutické účinky polarizovaného světla, popisované v nejrozličnějších materiálech k lampě Bioptron nebo dalším podobným výrobkům, patří tedy do kategorie placebo efektů, pří-

padně mohou přímo souviset s dalšími doprovodnými rehabilitačními a léčebnými postupy. V návodech k lampě Bioptron se například často doporučuje ošetřit kůži před ozářováním tzv. Oxy sprejem, který údajně obsahuje vodu s pětinasobně vyšší koncentrací kyslíku oproti vodě obyčejné. Při zprávách o podpoře hojení spálenin a jizev zase chybí údaje o seriózních srovnávacích experimentech s použitím obyčejného nepolarizovaného světla, doplněné o případné srovnání s výsledky běžné terapie bez použití světla.

Co si za této situace mají počít majitelé biolamp, u kterých se shodou okolností nedostavuje ani efekt placebo? Toto je otázka spíše pro právníka než pro fyzika. Domnívám se, že jedinou cestou, která se jim nabízí, je poradit se s pracovníky České obchodní inspekce. Ti by měli být schopni zjistit, nakolik se různá odvážná tvrzení z propagačních brožur a návodů k použití blíží klamavé reklamě, což by snad nespokojeným zákazníkům mohlo skýtat naději na zrušení kupní smlouvy. Docela jsem zvědavý, jak budou výrobci biolamp vědecky fundovaně prokazovat podobná tvrzení, jaká jsem pro ilustraci uvedl v úvodu.

Doc. RNDr. Jaromír Plášek působí jako docent v oddělení biofyziky Fyzikálního ústavu UK na Matematicko-fyzikální fakultě. Zabývá se biofyzikou buněčných membrán a aplikacemi optických metod v biomedicínském výzkumu.

NÁSTRAHY SAMOLÉČBY BYLINNÝMI PŘÍPRAVKY

Veronika Valdová

Mnoho především městských lidí si přeje návrat k přírodě a ke kořenům a s tímto trendem souvisí i návrat k lidovým metodám léčby. Léčivé rostliny se tak stále více stávají rozšířenou alternativou konvenční medicíny. Léčivá bylina je laiky často vnímána jako prostředek, který uleví od potíží a jehož užívání nemá prakticky žádná rizika. Tento přístup je částečně způsoben faktem, že většinu bylin je možno získat velmi snadno bez lékařského předpisu přímo v lékárnách, především jako součást různých čajů. Důvěra ve všemocnost a neškodnost bylinek je ovšem obrovský omyl, který se může špatně informovanému uživateli ošklivě vymstít. Zvláště u těhotných a kojících žen je bezbřehá důvěra v neškodnost bylinných čajů velmi závažná.

Bezpečnost bylinných přípravků

Podle zpráv z americké FDA (Food and Drug Administration) i jednotlivých národních úřadů pro kontrolu léčiv v západní Evropě je počet hlášení nežádoucích účinků u bylinných přípravků v přepočtu na počet uživatelů podstatně nižší, než u konvenčních léčiv. Vše nasvědčuje tomu, že bylinné přípravky jsou většinou šetrnější, stejně tak jako méně účinné, mají tedy i méně závažných nežádoucích účinků. Tato skutečnost ovšem v žádném případě neznamená, že bylinkami lze nahrazovat klasickou léčbu zvláště pak u závažnějších potíží či rozvinutých chorob.

Bylinky z lékárny nebo z volné přírody?

Je nutno si uvědomit, že bylina je léčivá díky obsahu účinných látek. Málokterá bylina obsahuje jen jednu účinnou látku, spíše jde o pestrou směsici molekul s mnoha různými účinky na organismus. Farmakologie jde cestou identifikace a izolace těchto molekul, testování jejich účinků a hromadné výroby ve formě standardizovaných léčivých přípravků. Úplně standardní vlastnosti nelze čekat od bylinky, u níž je obsah jednotlivých účinných látek vždy ovlivněn mnoha faktory včetně počasí. Bylinky, které je možno koupit v lékárnách, jsou sbírány, suše-

ny, baleny a skladovány v souladu se správnou výrobní praxí a procházejí důkladnou kontrolou co do obsahu účinných látek, popř. nežádoucích příměsí a plísní. Bylinky pocházející ze sběru ve volné přírodě jsou co do obsahu léčivých látek mnohem více variabilní. Důležité je podloží, na němž vyrostly, počasí a doba sběru, ale v úvahu je nutno brát i regionální vnitrodruhové rozdíly mezi jednotlivými populacemi rostlin. U bylinky pocházející z volné přírody je mnohem vyšší riziko nesprávného dávkování v důsledku neodhadnutelného obsahu účinných látek, než u bylinky vypěstované kontrolovaným způsobem.

Další riziko číhá na málo zkušené sběratele při identifikaci rostliny, stanovení optimální doby pro její sběr a správný postup při jejím zpracování. Naši předkové věnovali poznání bylin velkou pozornost a vypracovali mnoho podrobných postupů pro jejich používání. Po dlouhá staletí bylo bylinkářství úzce specializovanou profesí, které se každý nový adept musel dlouhodobě učit. Ani dnes by se laici neměli pouštět do sběru volně rostoucích léčivků.

Bylina je léčivo jako každé jiné...

...a jako každé jiné léčivo má také přesně stanovené indikace, kontraindikace, dávkování a způsob podání. Empirické zkušenosti předků jsou postupně nahrazovány zkušenostmi z kontrolovaných klinických studií, v nichž se účinnost a bezpečnost bylin vyhodnocuje ve srovnání s placebem standardizovanou metodikou pro testování léčiv. Asi nejsoubornější současné dílo mapující účinky bylin ověřené moderními metodami je publikace The ABC Clinical Guide to Herbs (American Botanical Council 2003 Austin, Texas). Mnoho relevantních informací je možno získat také z Monografií WHO. Ač se bylinné přípravky mohou na první pohled jevit neškodně, mohou ovlivňovat vstřebávání, účinek nebo rychlost vylučování jiných léčiv. Lékař by zvláště v případě chronických obtíží o užívání bylin měl v každém případě vědět.

Kontraindikace a interakce léčiv s bylinami

Některé bylinky nesmějí používat lidé se specifickými onemocněními nebo lidé užívající některé léky. Jsou bylinky, které ovlivňují dostupnost léčiv pro organismus, jiné mají vliv na metabolismus nebo vylučování léku. Účinné látky bylinky se mohou v těle odbourávat stejným enzymem, nebo mohou obsahovat látku s podobnými účinky jako ty, které jsou obsaženy v tabletce. Obzvláště zrádné mohou být interakce mezi bylinou a lékem, pokud se obojí používá ve stejné indikaci nebo v indikacích, které laik od sebe těžko rozliší.

Pupalkový olej například nesmějí užívat pacienti s epilepsií a schizofrenií, důvodem je interakce s léčivem, která tyto lidi užívají. Kopretina římbaba, česnek a jinan dvoulaločný potencují účinek antikoagulačních léčiv. Kaštanový gel, který je s oblibou používán k léčbě otoků, poranění a hematomů, se díky svým účinkům na cévy nesmí aplikovat na poškozenou kůži a u pacientů s rizikem embolie - což jsou například pacienti s bércovými vředy nebo hlubokým zánětem žil. Lékořice, bylina široce užívaná při onemocnění horních cest dýchacích, by neměla být užívána dlouhodobě, po 4-6 týdnech se začínají projevovat ztráty draslíku, zadržování sodíku a vody a zvýšený krevní tlak. Lékořici by neměli užívat pacienti s některými onemocněními jater (přičemž u jiných nemocí jater je naopak indikována) a také pacienti souběžně užívající diuretika nešetřící draslík.

Máta peprná, bylina běžně užívaná při trávicích obtížích, je kontraindikována u pacientů se žlučovými kameny. Kombinace mátového oleje a antacid - léku, který je užíván při pálení žáhy, může vést k předčasnému uvolnění oleje z kapsle - olej tak z velké části ztratí účinnost. Třezalka tečkovaná, oblíbené antidepresivum, má poměrně málo nežádoucích účinků. Z osmi miliónů pacientů, kteří během let 1991 - 1999 užívali německý přípravek obsahující třezalku, hlásilo nějaký nežádoucí účinek jen 95 z nich. Alergické reakce včetně fotosenzitivních popsalo 27 pacientů. Často popisovaný fotosenzibilizující účinek třezalky se tedy vyskytuje jen velmi vzácně. Interakce třezalky s konvenčními léčivem jsou velkým předmětem zájmu výzkumu: v žádném případě by třezalka neměla být kombinována s jinými antidepresivy. Předpokládá se, že třezalka indukuje enzym CYP3A4, výsledkem čehož je interakce třezalky a perorální antikoncepce, cyklosporinu, theophyllinu a antikoagulačních léčiv (např. warfarinu). Jednoduše řečeno, vždy se vyplatí se důkladně podívat, v jakých případech může bylinný přípravek nadělat více škody nežli užítka a případně se poradit s lékařem nebo lékárníkem.

Bylinné přípravky na českém trhu mohou mít jak status léčivého přípravku, tak potravního doplňku. U potravních doplňků nebudou na obalu uvedeny indikace, zatímco u bylin prodávaných jako fytofarmaka ano. U všech bylin, které jsou pro-

dávány na našem trhu, musí být uvedena informace o výrobci a druhu a části rostliny. Je velmi nemoudré kupovat a užívat bylinky, u nichž není uveden výrobce, natož bylinnou směs, u níž ani není známo, co obsahuje. Neznámé tabletky v neoznačené krabičce by si žádný soudný člověk nevzal, s bylinkami je nutno zacházet podobně. U bylin, které zjevně pocházejí z volného sběru, bychom měli mít na paměti i fakt, že tímto způsobem dochází k plenění biotopů, kde se léčivky přirozeně vyskytují. Existuje mnoho rostlin, které byly dříve velmi hojné a staly se vzácnými v důsledku intenzivního sběru. Za všechny zmíním alespoň kyčelnici devítilistou, která je zcela typickou obětí intenzivního sběru.

Mnoho bylin má nezanedbatelný vliv na aktivitu dělohy a zvláště při nevhodných kombinacích může dojít k vážným komplikacím především v první třetině gravidity. Mnoho bylin má také teratogenní účinky. Patří mezi ně především ploštičník hroznovitý, heřmánek pravý, ženšen, káva, lékořice, třezalka, fenyklový olej a semínko, anýzový olej a semínko.

Bylinné přípravky je možno zakoupit bez lékařského předpisu a snad proto mají mnozí uživatelé dojem, že se jim nemůže nic stát. Při samoléčbě je vždy nutno zvažovat, zda je problém ještě zvládnutelný vlastními silami, ať již za pomoci bylin nebo volně prodejných léčiv, nebo jestli je již nutno vyhledat lékaře. Lékaři účinky bylin obvykle příliš neznají a proto je nepředepisují, a pacienti, kteří dávají přednost bylinným přípravkům, se tedy raději obrazejí na léčitele. V ČR jsou lidé, kteří, léčivým bylinám dobře rozumějí, zdaleka to však nejsou všichni. Léčitelé nemají pro používání bylin akreditace, neexistuje profesní sdružení ani doporučené postupy pro léčbu jednotlivých diagnóz. Úroveň znalostí lidí, kteří s bylinami zacházejí, je velmi rozdílná a v podstatě neověřitelná. Závažné choroby by bylinkami léčeny být v žádném případě neměly. Neznámým neoznačeným směsím je vhodné se vyhnout v každém případě, i kdyby jejich autor vypadal sebedůvěryhodněji.

MVDr. Veronika Valdová se zabývá bezpečností léčiv pro hospodářská zvířata na klinickém oddělení farmaceutické společnosti.

Třezalka tečkovaná

ITALŠTÍ HOMEOPATI U SOUDU NEUSPĚLI

Z časopisu Nature 429 / 2004 přeložil Jiří Grygar

V červenci 2000 vystoupili jako hosté moderátora Piera Angela v populárně-vědeckém seriálu italské televize „Superkvarky“ odborní lékaři, kteří popisovali, jak může homeopatie používaná namísto uznávané léčebné terapie ohrozit pacienty, kteří trpí vážnou nebo progresivní chorobou. Lékaři též v pořadu prohlásili, že pokud homeopatie údajně funguje, tak jde pouze o efekt placeba.

Italskou Asociaci lékařské homeopatie to tak rozhořčilo, že ihned žalovala moderátora kvůli tomu, že v pořadu nedal

homeopatům slovo, čímž porušil vyváženost informací. Soud před tribunálem v Catanii se táhnul téměř čtyři roky, ale nakonec vedl koncem dubna 2004 k zamítnutí žaloby v plném rozsahu. V soudním rozhodnutí, která čítá 59 stran se říká, že názory lékařů hostujících v pořadu byly oprávněné a vyznění televizního programu proto nelze považovat za urážlivé nebo nactiutřačné. Podle rozhodnutí tribunálu nelze homeopatii považovat za seriózní léčebný postup, protože jde v podstatě o „emocionální medicínu“.

PRVNÍ SKEPTIKON BYL SKROMNÝ

Věra Nosková

Nápad uspořádat v Sázavě, která byla ke skeptikům vstřícná před čtyřmi lety, další akci Českého klubu skeptiků Sisyfos se vracel, pokoušel fantazii. Před oněmi roky přijelo do městečka kolem dvanácti skeptiků, byli ubytováni na náklady sázavských organizátorů - sklárny a městského úřadu - provedeni po Sázavském klášteře a sklárně, dokonce pozváni na večeri. Městečku pak za milé přijetí darovali maraton skeptických přednášek z nejrůznějších oborů. V sále Společenského domu bylo narváno, zájem byl veliký, otázky nebraly konce. Čas od času přišla chuť něco podobného zopakovat. A proč rovnou nesezvat skeptiky z celé republiky? Sázavští byli nadšené pro. I když s politováním sdělili, že tentokrát nás nemohou ubytovat. Vzala jsem na sebe břímě organizace akce. Už koncem května jsem zajela do Sázavy, navštívila starostu, obhlédla terén, zkontaktovala se s pozdějšími eventuálními pomocníky, zjistila a domluvila co se zjistit a domluvit dalo. Jenže pak přišel čas dovolených. Posílala jsem e-mailové zprávy a telefonovala opakovaně účastníkům, pomocníkům. Odpovídali: Manželka je na dovolené. Nemůžu vám pomoci, stavíme barák. Seženu. Zavolám. Nesehnal jsem. Zavolejte jinam. Jindy. Udělejte toto, tamto, sežeňte si tamtoho, snad bude vědět. Konečně bylo ubytování domluveno. Přicházejí přihlášky od budoucích účastníků. Později se zase někteří odhlásí. Je nás pořád málo. Co je to za celostátní konferenci s dvaceti lidmi ze čtyř stovek členů? Jen díky rodinným příslušníkům se počet vyšplhal ke třiceti. Dávám dohromady přednášející a přednášky. Společenský dům je prý zamluven, hlásí z městského úřadu.

V srpnu se rozjíždím do Sázavy znovu, neboť mě leccos varuje před přílišným optimismem. Tentokrát nejsem sama, provází mě doc. Čeněk Zlatník. Scházíme se s kapelmajstrem, který má zajistit kapelu. Sdělujeme nám, že se ale neobejdou bez výkonné aparatury, jejíž pronájem vyjde na tři tisíce. Zaplatit má Sisyfos. Na takové mrhání skeptickými penězi nemůžeme přistoupit. „Hrajeme i v jiných konstelacích a jiné žánry, bez aparatury se obejdeme, ale musím sehnat příslušné muzikanty,“ vysvětluje kapelmajstr. V penzionu kde jsme měli zajištěné ubytování mi teprve teď sdělují, že nás vezmou pod střechu jen bude-li nás padesát a více. Jinak jim prý nestojí za to mít penzion o zářijovém víkendu v provozu. Okamžitě sháníme jiné ubytování, což se nám v místě po několika hodinách podaří. Za pár dní kapelmajstr posílá SMS, že „kluky nesehnal“. Vzdáváme průvod městem, sotva by si hloučku někdo všiml. Nebude muzika. Scukneme tedy dvě akce do jedné,

Pražští a brněnští skeptici měli příležitost navázat a oživit osobní kontakty

ze zábavného večera Umíme to lépe vyjmete divadelní aktočku Cestovka Inkarna a uvedeme ji před sérií přednášek.

Vyrábíme a posílám do Sázavy pěkné plakáty, několik jich je s barevnou fotografií. Ještě kontaktuji telefonicky zmluvený Společenský dům, ale jeho provozovatel mi k mému úžasu oznamuje, že z úřadu akci nahlásili na neděli. Přitom se denně vysílá v městském rozhlasu pozvání na naši sobotní akci, také na plakátech je uvedena sobota a jak jsem později zjistila, z úřadu také nahlásili sobotu, jenže to prostě někdo popletl. Ze Společenského domu se smilují, a na tu sobotu tedy kývnou, ale varují, mají v tu samou dobu svatební hostinu s živou hudbou. Navíc bezdrátové mikrofony prý komusi půjčili, ale pokusí se je sehnat.

Konečně propuká Skeptikon, sjíždí se asi třicet lidí, z toho dvacet pět organizovaných skeptiků. Večer se pokouším v restauraci nastartovat nějakou debatu o problémech organizace, ale bez odezvy. Účastníci si chtějí jen tak mezi sebou poklábosit. Proč ne? Promítáme si z našeho dataprojektoru na naše plátno naší kamerou natočené poslední Bludné balvany.

Druhý den dopoledne si herci v neznámém prostředí zkoušejí hru. Sháníme přehrávač, rekvizity, vydatně pomáhá místní knihovnice paní Brošová. Konečně přicházejí zájemci o přednášky. A je to šok - i když přednáší hned jako první hvězda našeho klubu, Jiří Grygar, přišlo jen dvanáct Sázavanů! Navzdory výzvam v městském rozhlasu, plakátům a osobnímu nasazení několika sympatizantů. Kdyby v lavicích neusedli účastníci Skeptikonu se svými blízkými, sál by zel prázdnotou.

Skončila hra Cestovka Inkarna a v přilehlé restauraci spustila živá (až příliš) kapela. Důrazně se dožadovala vysvětlení, proč ten jetelíček roste u vody? A proč ta sova tolik houkala? Jiří Grygar s touto kulisou zápasil a pokládal si řečnické otázky jiného kalibru, a sice proč jsou astrologové na štíru s pravdou? Jak vlastně vypadá vesmír a jakou mají planety „sílu“? O přestávce scházíme o patro níž do hospody na kávu, tam je ovšem narváno, plků, piva a lidu hojnost. Poslední přednáška končila, když se už stmívalo, také svatba se přenesla s břešknou hudbou do jiných končin městečka. V Sázavě se rozsvěcovala modře okna, místní seděli u beden. Když to nejde, tak to nejde, říkám si. Živé jsou jen ty věci, o které lidi stojí. Třeba novácký pořad Tele tele. Nebo esoterické festivaly.

Ale nakonec vítězí jakási naděje - třeba se Skeptikon povede příště. Chce to nadšence. Tedy nadšenců víc, nadto obětavých, jak jinak. Možná, že by mu slušelo větší město? Třeba jsou někde lidé, kteří by s organizací takové věci mohli a chtěli pomoci, jen o nich nevím, nevíme. Uvidíme.

ANTROPOSOFIE ŘEŠÍ OČNÍ ZÁHADY ANEB JAK JE TO SE ŠAMBALOU

Čeněk Zlatník

Ruský vědec Ernst Rifgatovič Muldašev, doktor medicíny, profesor, ředitel Všeruského centra oční a plastické chirurgie v Ufě, člen zahraničních vědeckých společností, oční chirurg světového jména, publikoval kolem 300 vědeckých prací, rozpracoval několik desítek postupů oční chirurgie a zavedl do výroby nové druhy biomateriálů. Přednášel a prováděl ukázkové operace ve 40 zemích světa. Je rovněž znám jako kritik politických poměrů v Rusku - v jistém období, jako lidový poslanec RSFSR, oponoval dokonce samotnému Jelcinovi. Tento všestranně nadaný badatel a veřejně známý člověk nedávno obrátil pozornost k antropogenezi, dokonce se stal vedoucím mezinárodní expedice hledající doklady o původu lidstva v Himálajích. O těchto výzkumech vydal tři populární knihy. První z nich „Z koho jsme vznikli?“ byla nedávno vydána v češtině, tuzemské vydání dalších dvou knih se plánuje na rok 2004. Obrat Muldaševa k novému oboru a rostoucí zklamání z ruských postkomunistických poměrů zřejmě souvisí s dalším jeho obratem - od racionální vědy k pseudovědě.

Příklon renomovaného vědce k pseudovědě je jevem ztěžší pochopitelným, neobvyklým, ale ne zcela výjimečným. Vzpomeňme kupříkladu, že Bludnými balvany Sisyfa byli oceněni nejen ryzí šarlatáni, ale i vědci - fyzioložka prof. RNDr. Anna Strunecká, DrSc., fyzik doc. RNDr. Ivo Chudáček, DrSc. a světoznámý psychiatr MUDr. Stanislav Grof.

S jistými rozpaky se zamysleme nad knihou E. R. Muldaševa: „Z koho jsme vznikli? (Neověřitelné výsledky vědecké himálajské expedice.“ Vydalo ji Univerzum pro TML v roce 2003, přeložila V. Vachalčová za odborné porady I. Rubanové. Kniha má 416 stran a je bohatě ilustrovaná fotografiemi i kresbami pořízenými povětšinou samotným autorem.

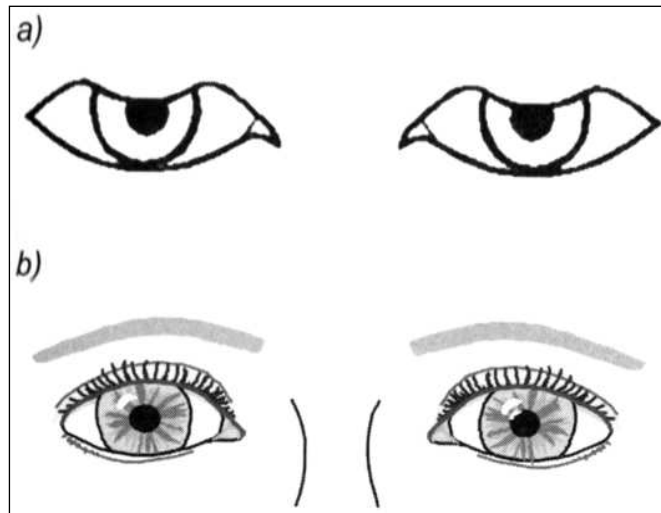
Jak se vlastně dostal Muldašev k otázkám antropogeneze? V předmluvě knihy o tom sám píše: „Vše začalo prostou otázkou: proč se díváme jeden druhému do očí? Mě jako oftalmologa tato otázka zaujala. Započal jsem výzkum a brzy jsme vytvořili počítačový program, schopný analyzovat geometrické parametry očí. Tento směr oftalmologie jsme nazvali oftalmogeometrií a pro její následné využití se nám podařilo najít mnoho cenných oblastí: identifikace osobnosti, určení národnosti, diagnostika psychických onemocnění atd. Ale to nejzajímavější nás teprve čekalo. Jednou jsme vzali fotografie lidí všech ras světa a vypočítali jsme z nich průměrné oči - statisticky průměrné oči. Ty oči patřily tibetské rase.

Dále jsme pomocí matematických metod vypočítali cesty migrace lidstva z Tibetu, které pozoruhodným způsobem odpovídaly historickým faktům. Pak jsme se dověděli, že každý tibetský chrám v Nepálu má na svých zdech jako vizitku zobrazení ohromných, neobyčejných očí. Podrobili jsme obraz těchto očí matematickému zpracování podle principu oftalmogeometrie a podařilo se nám určit vzhled jeho nositele, který byl zcela neobvyklý.

Kdo je to? Přemýšlel jsem. Začal jsem studovat východní literaturu, ale nic podobného jsem v ní nenašel. V té době jsem nemohl předpokládat, že takto vzniklý portrét neobyčejného člověka, který budu držet v rukou v Indii, Nepálu a Tibetu, udělá na lámy a swámí takový ohromný dojem, že při pohledu na obrázek budou vykřikovat: „To je On!“ Tehdy mě ani nenapadlo, že tento obrázek se stane klíčem k hypotetickému odhalení největšího tajemství...“

Kdo si chce knížku přečíst, ať moje skeptické povídání raději

dál nečte. K vyluštění záhady „kdo je On?“ vedou totiž stovky stran napínavého čtení, kdežto já prozradím pointu „detektivky“ teď hned: obrázek představoval pozdního Lemuřana! A je to venku. Fantastické, že?

a) Schéma očí, zobrazených na tibetských chrámech

b) Schéma očí současného člověka

Fantastické je především to, že vědec Muldašev odvrhl rozum a nekriticky převzal mýtické představy o původu člověka od vizionářů Heleny Petrovny Blavatské (1831-1891, zakladatelka theosofie) a Rudolfa Steinera (1861-1925, následovník Blavatské, zakladatel antroposofie). Klame čtenáře, když hovoří o vědeckém přístupu, a to přesto, že nezapomíná tu a tam „skromně“ dodávat, že mnohé jeho vývody jsou pouze hypotézami. Nemá pravdu, protože se tu nejedná o vědecké hypotézy. Muldašev, podobně jako naše Strunecká, podlehl chytlavým antroposofickým mýtům, které bohužel nerozlišuje od vědy. Kniha se opírá o spisy Blavatské a Steinera, vážně se berou dokonce i proroctví Nostradama. Muldašev vlastně logicky vylepšuje a aktualizuje Steinerovu antroposofii. Jeho kniha je nejen „detektivkou“, ona má podle mého názoru aspiraci stát se kultovním dílem. Značná péče věnovaná českému překladu a odborné korektuře cosi v tomto směru naznačuje.

Antroposofická kosmologie a antropogeneze nejsou ledajaké zkazky, jsou na nich založeny mimo jiné jistá alternativní medicína a hojně propagovaná waldorfská pedagogika. Bývají od nich odvozeny iracionální postoje některých vzdělaných a vlivných lidí. Máme-li dostát poslání Sisyfa, je nutno je kriticky posuzovat. To nelze bez porozumění legendám a mýtům, na nichž jsou tyto ideje založeny a které bývají před veřejností účelově zakrývány. Dobrat se k nim prostřednictvím Steinerových spisů není tak snadné - tyto spisy představují stovky svazků, z nichž jen některé jsou k dispozici v českém překladu.

Podle Muldaševa je to takhle:

„Existuje fyzický a jemný svět. Fyzický svět zahrnuje hmotu (planety, hvězdy aj.) a elektromagnetická a gravitační pole. Jemný svět zahrnuje psychofyzikální jevy (psychická energie, bioenergie aj.) a je založen na velmi vysokých frekvencích. Existují také torzní (zkrutná) pole. Projevem torzních polí ve fyzickém světě je setrvačnost. V jemném světě je projevem torzních polí duše - energetický chuchvalec ve formě torzních

polí... Proces myšlení vyvolává zakřivování prostoru: dobré myšlenky zakrucují prostor v jednom směru, zlé myšlenky ve směru opačném.“ s.98-99 (Podrobnosti k zmíněným dějům údajně znají ruští fyzikové G.Šipov a V.Lobankov, nicméně odkaz na jejich odborné publikace jsem v knize marně hledal. Ovšemže jde o bláboly.)

Oba světy prý vznikly z „Absolutního ničeho“ jakousi kvantovou fluktuací a vyvíjejí se v čase. Vývoj může být nejen progresivní, ale též regresivní. Lidské duše vznikly v jemném světě, tam jsou doma, a teprve později se počaly zhušťovat (inkarnovat) do světa fyzického. Tak vzniklo pozemské lidstvo. Cílem opakovaných inkarnací nesmrtelných duší do smrtelných těl je jejich postupné zdokonalování, čímž se vlastně vylepšuje zmíněný jemný svět (též onen svět nebo všeobecné informační pole).

Počátkem procesu inkarnací byla stvořena k lidskému pozemskému životu potřebná příroda. Neexistoval tedy přírodní biologický život před člověkem. Člověk se rovněž nevyvinul z méně dokonalých primátů. Je to naopak: člověku podobné opice jsou „zdivočelými“ lidskými rasami. Zdivočení člověka jako regresní stránku jeho vývoje pozorujeme i dnes...

A je to. Současná vědecká antropologie podporovaná paleontologií, genetikou a dalšími vědami je Muldaševem totálně ignorována. Antroposofie není nevinnou pohádkou, je mimo jiné rasistická, byť to naši antroposofové zatloukají, jak mohou. Muldašev je otevřený: „Chceme-li věřit Steinerovi, pak opice vzešly z člověka a současní divoši Indonésie, Amazonky a Afriky jsou ve stádiu postupného přechodu z podstaty podobné člověku.“ s. 355

Na jiném místě se dočítáme: „Přirozeně ty národy, které degenerovaly a zdivočely, byly vytěšněny, jsou vytěšňovány a budou vytěšňovány národy rozvinutějšími. Není nutné je nějak zvlášť litovat, zapříčinily si to samy.“ s.47 Toto mají být vědecké poznatky počátku 21. století! Steiner snad lze tak trochu tolerovat s ohledem na jeho dobu, ale lze tolerovat Muldaševa?

Antroposofický mýtus rozlišuje pět lidských vývojových etap (civilizací). Pátá, v níž žijeme, je civilizací Árijců. (Tohoto termínu se tu užívá v odlišném významu než je běžné, kdy árijský znamená indoevropský. Nacisté užívali termínu árijský ve smyslu „vyšší rasy“.) Snad k ní patří všechny rasy obývající dnešní zemský povrch. Blavatská hlásala, že přežívají zdivočelí představitelé předchozích etap, Muldašev si tím jako správný vědec není jist. Jeho oftalmologický výzkum ukazuje, že kolébkou dnešních Árijců by mohl být Tibet - viz výše uvedená spekulace o „průměrných očích“.

Jak je to s předchozími čtyřmi etapami? Prvé dvě prý představovaly lidi v podobě andělů a přízraků, jejich hmotná těla byla řídká, rozmnožovali se - pučením! Nezdaří se zajímat.

Za nejdůležitější považuje Muldašev třetí lidskou civilizaci - Lemuřanů. Žila po dlouhé milióny let v druhohorách, její příslušníci se proháněli po zemi spolu s dinosaury. Byli v přímém spojení s jemným světem - dodávali do všeobecného informačního pole výsledky svých bádání a jasnovidně z tohoto pole čerpali. Měli k tomu zvláštní tělesný orgán - třetí oko. (Malý Lemuřánek se tedy nemusil ve škole pracně učit číst a psát, ani biflovat fakta, stačilo se pořádně rozhlédnout třetím okem.) Kromě duchovních exhibic dokázali Lemuřané i pravé technické divy, hravě rušili gravitaci (a tudíž snadno létali a manipulovali těžkými předměty), ovládali dokonce materializaci a dematerializaci. Taková maličkost jako telepatie snad ani nestojí za zmínku.

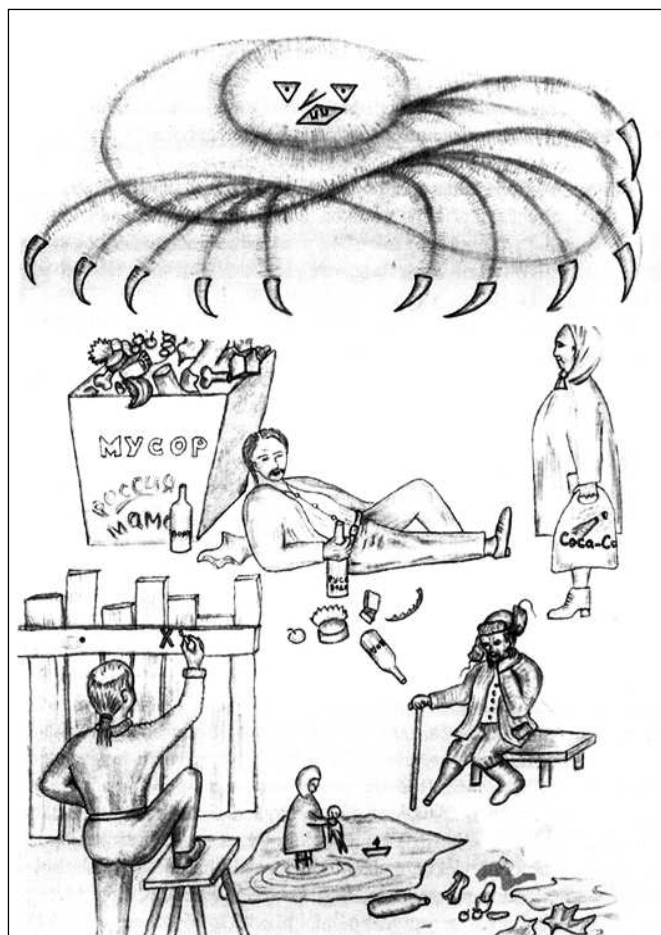
Proč tak úspěšná civilizace zanikla se pořádně neví. Musila navzdory duchovním kvalitám přece jen něco ošklivého

provést.. Lemuřany vystřídali Atlanťané. Ti se od Lemuřanů naučili jasnovidně komunikovat s jemným světem, ale sami do něj informačně nepřispívali. Znalosti a dovednosti měli tedy úctyhodné a snadno dostupné (ani Atlanťánek se ve škole nenadřel), ale nerozvíjeli je. Spíše toužili po moci, začali mezi sebou válčit, kosmické informační centrum se naštvalo a Atlanťané postupně vymizeli. Zkáza těch nejposlednějších se ústním podáním donesla k Platónovi.

Atlanťané mohli leccos naučit i naše předky Árijce po dobu, kdy obě civilizace koexistovaly. Atlanťané vystavěli egyptské pyramidy, které jsou tudíž podstatně starší než uvádějí zkostnatělé učebnice.

Abychom se vyhnuli osudu Lemuřanů a Atlanťanů, byli jsme informačně odděleni od jemného světa a ponecháni na pospas vlastnímu úsilí. Třetí oko nám degenerovalo v nicotnou mozkovou žlázičku - epifýzu. (Naše děti se tudíž ve škole notně nadrou. Steiner však nazřel, že jasnovidnost se i nám jednou vrátí. Kdy? Paní profesorka Strunecká je přesvědčena, že k tomu dochází již u dnešní mladé generace. Nabádá učitele, aby se podle toho zařídili a učili studenty spíše meditovat než šprtat ze skript. Podle mého soustavného pozorování to ve vysokoškolské matematice dosud fungovat nezačalo.) Ztrátu třetího oka novověké lidstvo mazaně obešlo tím, že vymyslelo - vědu. Pracně získané vědecké poznatky se ukládají nikoli do kosmického informačního pole, ale do odborných publikací, kde je lze opět vyhledávat. Díky vědě dokážeme létat, přemísťovat skály, šířit informace na dálku... Ve srovnání s Lemuřany nebo Atlanťany jsme pravda těžkopádní, ale poradíme si i bez onoho světa. Svobodným samorozvojem lidského ducha vlastně převyšujeme mocné příslušníky předchozích civilizací. My Árijci máme být na co hrdí.

Přikročíme k rozuzlení oční záhady. Muldašev vlastně odhalil, že buddhističtí malíři očí musili mít nějaký, třeba nepřímý,

Negativní aura nad Ruskem podle Muldaševa

kontakt s Lemuřany. Ti však měli dle Blavatské zaniknout v pozdních druhohorách, tedy před desítkami miliónů let, kdy nebylo po dnešních lidech potuchy. Něco tu nehraje. Že by se vizionářka Blavatská přehlédla? Nepřehlédla!

Na základě himálajské expedice dospívá totiž Muldašev k následujícímu výkladu. Nejmundřejší z Lemuřanů kdysi jasnovidně nahlédli, že jejich civilizaci hrozí kosmická zkáza. Ukryli se před ní do podzemí, kde založili dvě skrývané bájně říše - Šambalu a Aghartu. Tam dodnes družně přebývají, komunikují si s oním světem a tak trochu dohlížejí na lidstvo, třeba si tu a tam vylétnou na inspekci v létajícím talíři. V podzemních jeskyních, ve vodních hlubinách a nejspíš i pod pyramidami zakládají, a za pomoci „zvláštních lidí“ technicky udržují v chodu, pobočky speciálního pojistného úřadu - Genofondu lidstva (to je jedinečný Muldaševův objev). Do Genofondu Lemuřané po věky ukládají vybrané příslušníky všech tří civilizací ve stavu „samádhí“ - posvátné strnulosti (zkamenění) v poloze lotosového sedu. Z Genofondu občas vyšlou proroka, adepta či avatara k nám na povrch, aby se zviditelnil nějakým tím zázrakem a připomenul, že se máme polepšit. Takovými proroky byli Mojžíš, Ježíš, Mohamed (vyslanci z řad Arijců) nebo buddhové (vyslanci z řad Atlanťanů či Lemuřanů). Lemuřané tedy mezi námi skryté žijí, ale absolutní skrytí to není, Muldašev dokonce odhalil, že

jeden z pradávných buddhů byl Lemuřanem. Jejich zjev tudíž mohl být znám chrámovým malířům. Moudří lámové o nich taky něco vědí, takže není divu, že živě reagovali na obrázek Lemuřana. Je to logické. Muldašev při své expedici získal důvěru „zvláštních lidí“ a s jejich pomocí se dostal na samý okraj Šambaly, kde ochranná psychoenergetická bariéra jej už nepustila dál. Našel to, co hledal.

Nesmějme se. Religiózní mýty se jeví zvnějšku „bláznivě“, ale pro vyznavače mohou znamenat Pravdu. Muldašev by rád pomohl své těžce zkoušené vlasti. Jako mnozí jiní úspěšní vědci ji dávno mohl výhodně opustit, ale neučinil tak. V duchu své víry vidí Rusko dosti beznadějně pod vlivem negativní aury: „Je namístě otázka, proč onen svět, pokud je natolik všemocný a stvořil člověka na Zemi, nepomůže Rusku osvobodit se od negativní aury nad ním? Odpověď lze takto: člověk na zemi nebyl zrozen jako dítě onoho světa, které se musí chlácholit, ale jako seberozvíjející se počátek, který musí jít cestou rozvoje sám. Vyšší pojistné systémy (Genofond lidstva a Šambala) budou nasazeny pouze v krajním případě (masové zdivočení, globální katastrofy atd.)“ s. 370. Ano, od „zdivočení“ si musíme pomoci sami, v tomhle se můžeme s Muldaševem shodnout.

Autor učí matematiku na Strojní fakultě ČVUT a je novým předsedou Sisyfos

AQUAPOL A TI DRUZÍ

Věra Nosková, Petr Denk

Jak se vyvíjí kauza firmy Aquapol? Na kritickou reportáž televize Nova v pořadu Na vlastní oči zareagovalo 14 poškozených zákazníků firmy. Jeden z nich, filharmonik pan Doksanský firmu zažaloval, najal si právníka z advokátní kanceláře JUDr. Choděry. JUDr. Choděra žalobu „navlékl“ na fakt, že „přístroj“ nemůže být v žádném případě funkční. Aquapol se polekal, chtěl panu Doksanskému vrátit peníze, chtěl jej navštívit dokonce sám vynálezce podvodných hrnců a košíků, Rakušan Wilhelm Mohorn. Pan Doksanský ovšem prohlásil, že chce soudní proces vést a dotáhnout do konce. Právníkům i poškozenému vyšel ochotně vstříc prof. Klečka, ředitel Kloknerova ústavu, jeho odborné svědectví o nefunkčnosti výrobku je zásadního významu. Věc se tedy vyvíjí nadějně. Pokud soudní proces námi preferovaná strana skutečně vyhraje, bude to velkým povzbuzením a příkladem k následování i pro ostatní poškozené. Pro pochopení celé problematiky přikládám výňatek z dopisu pana Petra Denka, který adresoval redakci časopisu Mozaika:

Ke psaní dopisu jsem se rozhodl po přečtení článku „Vlhké zdi, vlhké sklepy...“ ve Vašem časopisu Mozaika č. 1/2002. Vámi popisovaný rakouský vynález byl před lety popsán v časopise „Můj domov“ i na internetových stránkách firmou Aquapol.

Protože byl popis metody z fyzikálního hlediska zcestný, matoucí a autor (ka) používala pojmy, kterým sám(a) nerozuměl(a), vyhledal jsem si výše zmíněnou firmu na WWW stránkách. Jaké bylo moje překvapení, když jsem se přes odkazy dočetl, že firma Aquapol za svůj blud obdržela „Bludný balvan“ od spolku skeptiků „Sisyfos“. (Ještě že zde ti akademici fungují jako protiváha všem Baudyšům a různým šarlatánům, kteří se vyrojili jako houby po dešti.) S odstupem času se zmíněná metoda – přiznávám, že s poněkud opravným popisem, objevuje opět ve Vaší Mozaice. Protože jsem chalupář, zajímám se o metody, při kterých se člověk nemusí

dřít vybouráváním vlhkého zdiva a vkládáním izolace (zvláště u kamenných staveb). Jenže - je tu několik jenže. V popise přístroje se hovoří o nehomogenním elektrickém poli. Ano, tomu rozumím. Tím může být pole střídavé nebo pulsní. Pominu-li pojem zemská aura, hovoří se o kmitočtu Země kolem 10 Hz. Na obrázku v Mozaice je však náčrt, a stejný náčrt byl i v časopise „Můj domov“, i na internetových stránkách Aquapol, kde přístroj umístěný na půdě vyzářuje pouze (+) náboje (kladné náboje) kmitočtu 10ti Hz. Následuje text: „funkce spočívá ve střídavém působení pole vytvářeného přístrojem na molekuly vody ve zdi...“

Cítíte ten nesmysl a rozpor. Jsou-li, podle obrázku, vysílány pouze tzv. kladné náboje, nemůžeme hovořit o střídavém elektromagnetickém poli. Jedná se o kmitočet kolem 10 Hz a 10 Hz je střídavý kmitočet 10ti kmitů za sec. Nakreslíte-li si sinusovku, její horní půlvlna bude kladná, spodní záporná. To se učí děti v zákl. škole. My ale podle náčrtu firmy, a aby to fungovalo, potřebujeme vyzářovat pouze kladnou půlvlnu a potlačit, utnout zápornou. A to je ten nesmysl.

Jakýkoli kmitočet a kmitočet 10 Hz nevyjímaje, je vlastně elektromagnetické vlnění, které můžeme přenášet vodiči. Chceme-li však zmíněný kmitočet vyzářit do prostoru anténou jako elektromagnetické vlnění, (pominu-li vyzářený výkon, který je vzhledem k uvedenému příkonu a účinnosti anténky zanedbatelný), musíme zmíněnou anténu nějakým způsobem naladit na požadovaný kmitočet 10 Hz. V obou popisech se jedná o krátkou anténku o délce asi 50 cm. Anténa s touto definovanou délkou by pracovala jako čtvrtvlnná v oblasti dvoumetrového pásma, tj. zhruba kolem 150 MHz. My ale potřebujeme vyzářit kmitočet 10 Hz a na tento kmitočet vyladit anténku. A to je velký rozdíl. Počítejte se mnou:

$Kmitočet \lambda [m] = 300 / f [MHz]$

$\lambda = 300 / 0,00001 = 30\ 000\ 000\ m$, tj. 30 000 km

$\lambda/4 = 30\ 000\ 000 / 4 = 7\ 500\ 000\ m$, tj. 7500 km . Aby mohl

být účinně vyzářen nějaký výkon na kmitočtu 10 Hz, potřebovali bychom čtvrtvlnnou anténu o délce 7500 km. Můžeme si sice pomoci tím, že do serie s anténkou 50ti cm zařadíme tzv. prodlužovací cívku, která nám pomůže anténku vyladit (uměle prodloužit). Usmívám se však nad skutečností, že budu doladřovat 50 cm drátku na čtvrtvlnnou délku 7500 km.

O účinnosti se raději nebudu vyjadřovat. To nula nula nic, které takto vyzáříte, skutečně nemůže žádnému živému tvorů ublížit. A stále je to střídavý kmitočet. Tedy - jednou plus

a jednou minus. Žádné kladné půlvlny. Ty existují pouze usměrněním střídavého proudu. Dle Vašeho článku však systém Wigopol a jeho modifikace různými firmami úspěšně vysušil katakomby pod dómem Sv. Štěpána ve Vídni, Jagelonskou univerzitu v Krakově, radnici v Barceloně, kostel Sv. Kateřiny v Záhřebu, historickou budovu ND v Praze a stovky dalších historických, veřejných i soukromých staveb v celé Evropě. Ti Rakušáci, to jsou ale koumáci. Proč do té Evropy nejtít, že? Není nad čím uvažovat a hurá do Evropy.

V LÉKÁRNÁCH MAJÍ HIT: WOBENZYM

Kamila Schwubová - Tomsóvá

Za posledních dvanáct měsíců se v Česku prodalo 53 milionů oranžových tablet Wobenzymu, což podle jejich výrobce odpovídá spotřebě asi 250 tisíc pacientů. Zájem českých nemocných zajistil „dárku, který pomáhá“, druhé místo v žebříčku volně prodejných léků. Žádný jiný přípravek z lékáren nedoprovází taková reklamní kampaň jako Wobenzym, a kolem žádného jiného preparátu se nevede tolik sporů. Trocha odbornosti I.: Kapsle Wobenzymu obsahují směs proteolytických enzymů, látek, které štěpí bílkoviny a v těle se účastní mnoha důležitých procesů. Tyto látky se v medicíně běžně používají například jako součást preparátů podporujících trávení. Wobenzym je přípravek takzvané systémové enzymoterapie, léčebné metody, která staví na tom, že vhodná směs rostlinných a živočišných enzymů dokáže ovlivňovat imunitní systém a tlumit záněty. Což je odpověď na otázku, co je vlastně Wobenzym, ale otázek se vzápětí nabízí mnohem víc.

Skoro všelék?

Trocha odbornosti II.: Podle výrobce, firmy Mucos Pharma, se Wobenzymem mohou léčit poúrazové otoky, chronické onemocnění prsu zvané fibrocystická mastopatie i takzvané lymfedémy, což jsou otoky způsobené nahromaděnou mizou. Zároveň má enzymový přípravek pomáhat při léčení artrózy, zánětů povrchových žil, horních i dolních cest dýchacích, ženských pohlavních orgánů, močových cest, ledvin nebo prostaty. Reklamní letáky slibují ještě posílení imunity a rychlejší hojení po operacích všeho druhu. Značná část lékařů i lékárníků Wobenzym svým pacientům doporučuje, ale neméně početná skupina odborníků vrtí pochybovačně hlavou. „Nemyslím si, že jsou k dispozici dostatečné argumenty, které by svědčily pro efekt slibovaný v reklamě,“ říká předseda České gynekologické a porodnické společnosti Vladimír Dvořák a dodává: „Shodou okolností se téma preparátu Wobenzym objevilo i v diskusi na posledním jednání výboru naší společnosti a naprostá většina členů výboru soudí totéž, co já.“ Svým pacientům nedoporučuje Wobenzym ani šéf České urologické společnosti Tomáš Hanuš. Ani v jeho oboru prý žádné průkazné klinické studie neexistují. Argumenty výrobce nepřesvědčily ani předsedu České společnosti pro úrazovou chirurgii Petra Zelníčka: „Můj názor na Wobenzym je velmi negativní. Je to lék na všechno, čili na nic. Jde o čistě marketingovou věc,“ míní a připomíná současně, že jde jen o jeho osobní názor. O nic lépe však Wobenzym nedopadl ani u rehabilitačního lékaře Jana Hnízdila, který říká: „Ve svém oboru jsem dosud nenalezl jedinou seriózní klinickou studii, která by potvrdila prezentované účinky Wobenzymu.“

Pilné české včelky?

Trocha odbornosti III.: Ještě ostřejší výtky si Wobenzym vysloužil od České onkologické společnosti, která ve stanovisku podepsaném dvěma předními odborníky, Janem Žaloudíkem

a Jiřím Vorlíčkem, tvrdí: „Ideologové systémové enzymoterapie hovoří o jejích širokospektrálních účincích, včetně sugerování účinků protinádorových. Záměrně je použito slovo ‚ideologové‘, neboť tu chybějí kontrolované studie, opravňující hovořit o vědecky potvrzených hypotézách.“ Generální ředitel Mucos Pharmacy Zinovij Masinovský se brání slovy, že Wobenzym v žádném případě není lék onkologický: „Není doporučován třeba ani na zmírnění vedlejších účinků chemoterapie,“ říká. Jenže nemá tak úplně pravdu. V letáčku nazvaném Wobenzym při onkologických onemocněních totiž firma říká, že lék omezuje nežádoucí účinky záření a chemoterapie a zlepšuje kvalitu života nemocných...

Onkologové Vorlíček a Žaloudík navíc ve svém prohlášení píší, že v mezinárodní lékařské databázi Medline bylo k 15. červenci loňského roku pouze devět prací (!), které se zabývaly působením Wobenzymu a Phlogenzymu při léčbě rakoviny. Dvě z nich sepsali němečtí autoři, jednu autor ruský a jednu jejich kolega z Rakouska. Pod zbylými pěti byli podepsáni Češi. „Ve srovnání s publikačním spektrem prací v ostatních oblastech protinádorové a podpůrné onkologické léčby lze konstatovat naprostou absenci autorů z oblasti angloamerické, frankofonní či hispánské.“ Téměř mizivý počet prací a početní převaha českých autorů – to je prostě u podobných témat nevídaná věc. A oba onkologové tvrdí: „Z tohoto pohledu lze říct, že systémovou enzymoterapii považujeme jako nosné téma spíše jen Česká republika, případně jednotlivci v Německu, Rakousku či Rusku.“ Jediný případ, kdy všichni bez rozdílu připustí, že Wobenzym prokazatelně účinkuje, je léčba lymfedému u žen po operaci rakoviny prsu. Tu také částečně hradí pojišťovny. Všeobecnou zdravotní pojišťovnu to ročně stojí sedm milionů korun. Stanovisko RNDr. Věry Černé, vedoucí oddělení pro publicitu Státního ústavu pro kontrolu léčiv:

Přípravek Wobenzym byl zaregistrován v roce 1991 Státním ústavem pro kontrolu léčiv jako volně prodejný přípravek v indikační skupině varium, enzymový přípravek. Byl zaregistrován v souladu s tehdejšími požadavky na doložení informací vyžadovaných pro registraci přípravku. Pro použití deklarovaná „v souhrnu údajů o přípravku“ existují klinické studie, ale protože nároky na jejich strukturu a provedení, a tudíž i záruky spolehlivosti zjištěných údajů a hodnocení těchto studií se stále stupňují, probíhá přehodnocení, zda prezentované údaje obstojí ve světle současného standardu. Pro registrační účely má například zanedbatelnou hodnotu retrospektivní studie zaměřená na ovlivnění výskytu opakovaných zánětů dýchacích cest u dětí, která byla součástí informační kampaně firmy (podle ní se u dětí, které začaly brát Wobenzym, snížil počet zánětů více než dvojnásobně, pozn. aut.).

(Převzato z *Mladého světa*, kráceno)

UKÁZKY Z LEXIKON DER PARAWISSENSCHAFTEN

přeložil Milan Urban

Argumentum ad verecundiam

Chybný závěr, při kterém jako doklad správnosti nějaké teze slouží pouze autorita osob, které tuto tezi zastávají a nejsou uváděny jako důkazy např. experimenty a jejich výsledky. Příklady: „I slavný profesor X věří, že Y“, nebo: „Fenomén X byl přece zkoumán četnými vědci“. Korektní uvedení pramenů tyto chybné argumenty samozřejmě nenahradí.

Nevědecké teorie pyramid

Většina těchto nevědeckých teorií se zabývá výlučně Cheopsovou pyramidou v Gize. V egyptologii jako vědeckém oboru není na základě dostupných dokladů pochyb o hlavním účelu této i mnoha dalších známých pyramid: Jako hrobky králů měly zbožštělému faraovi zaručit na věčnosti jak nerušený klid tak nezničitelné místo pobytu a udržovat jeho posmrtný kult.

Archeolog a egyptolog J. P. Lauer rozlišuje 4 kategorie mystických resp. pseudovědeckých teorií:

1. biblické teorie, které i nejmenší detail Cheopsovy pyramidy s její historií, chronologií a věštby vykládají do písmene podle bible
2. teosofické teorie, které předpokládají údajné souvislosti mezi „egyptskými mysterii“ a Cheopsovou pyramidou a odvozují je z egyptské Knihy mrtvých
3. astronomické teorie, které geodetické nebo astronomické údaje dávají tím nefantastičtější způsobem do souvislosti s Cheopsovou pyramidou, přičemž se většinou opírají o chybná měření pyramidy
4. matematické teorie, které považují Cheopsovu pyramidu za symbol pro (ve starém Egyptě ještě neznámé) matematické konstanty např. Ludolfovo číslo nebo zlatý řez, které ovšem

odvozují pouze ze sklonu svahu pyramidy 14/11 (= poměr výšky k polovině základny). Asi od roku 1950 se datují další teorie:

5. fyzikální teorie, jejichž autoři např. tvrdí, že lepenkové pyramidy v proporcích Cheopsovy pyramidy ostří holící čepelky nebo ovoce že v nich vydrží déle čerstvé.

6. medicínské teorie, které přisuzují předmětům ve tvaru Cheopsovy pyramidy léčivé účinky, které přesahují placebový efekt.

Channeling

Mediální navázání kontaktu s bytostmi onoho světa. Zatímco mezi „klasickými“ spiritisty jde v první řadě o komunikaci s dušemi zemřelých příbuzných, hledá se u channelingu spojení s „vyššími rádcí“. Medium v jakémsi druhu transu slouží jako spojovací kanál (channel) pro „vyšší bytosti“. Domnělý kontakt se navazuje s Bohem, Kristem, Marií, s anděly a svatými, ale také s Goethem, Gandhim, C.G.Jungem, Einsteinem nebo Johnem Lennonem. Kontaktovány jsou dokonce inteligence jiných planet nebo galaxií. Sdělení media se týkají i velmi osobních otázek těch, kteří hledají radu. Pro labilní osoby může být channeling velmi nebezpečný. Domnělé navázání kontaktu s duchy či „vyššími rádcí“ může u nich vést k úplné dezorientaci nebo až k psychózám.

Argumentum ad populum

Chybný závěr, předkládaný jako pravda, vyvozený pouze z širokého přijímání nějakého tvrzení. Například: „Mnoho lidí všech dob věřilo na... Přece se nemohli všichni mýlit!“ Přehlíží se, že pravdivost výroku nezáleží na počtu lidí, kteří mu věří, nýbrž vždy jen na počtu a kvalitě vědeckých ověření, kterým byl podroben.

SKEPTICKÉ PANORAMA

Z časopisu Skepiker 1+2 přeložil Milan Urban

V Keni zatčeni další podezřelí z čarodějnictví

Víra v čarodějnice a exorcismus (vyhánění zlých duchů) zůstávají v Keni problémem. Jak píše časopis Daily National, bylo počátkem roku ve vesnici Bokole zatčeno a dáno do vazby 23 osob kvůli podezření z exorcismu. Hlavní podezřelý samozvaný exorcista je podle komisaře Johna Egesa zatím na útěku. Rituály ve vesnici začaly, když byli lidé z vesnice vystrašeni zmizením několika dětí a úmrtím některých vesničanů, po kterých prosili exorcisty o pomoc. Při hledání domnělých nadpřirozených příčin potom exorcisté praktikovali různé rituály, při kterých mimo jiné ukousávali kuřatům hlavy. Krví si potom potírali tvář a potírali jí nahá těla vesničanů.

Komisař pobřežní policie Cyrus Maina viní exorcisty z toho, že ve městech Kilifi, Kwale a Malindi přišlo kvůli exorcismu o život několik lidí. Jejich smrt ovšem nezpůsobily jakési tajemné síly, neboť obvinění z čarodějnictví je často jen zástěrkou k vraždě. Komisař upozorňuje, že v je v Keni trestně označit někoho za čaroděje nebo čarodějnici.

Scientologové vedou kampaň ve švýcarských školách

Podle Německé evangelické církve (EKD) zesílili scientologové aktivity ve švýcarských školách. Ve vysokých nákladech rozesílají do škol a veřejných institucí brožury s tituly „Co

jsou lidská práva?“ a „Přes lidská práva k míru“. Scientologická církev v Curychu mluví o milionu exemplářů, které rozšiřuje po celé Evropě. Další tiskovinou rozšiřovanou scientology je titul „Jak se řeší konflikty“. Ke kampani patří též plakáty a inzeráty.

Kampaň je organizována skupinou „Mládež za lidská práva“, která patří ke scientologické církvi. Joachim Müller z organizace „Nová náboženská hnutí“ švýcarské biskupské konference se domnívá, že tím chtějí scientologové získat mládež na svoji stranu. Již delší dobu vystupují scientologové a jejich podřízené organizace jako např. „Komise proti porušování lidských práv psychiatrií“ na veřejnosti, přičemž zdaleka ne každému je na první pohled zřejmé, kdo se za těmito organizacemi skrývá.

PENSAR – nový časopis skeptiků

Americká organizace skeptiků CSICOP začala v tomto roce vydávat nový časopis ve španělštině pod názvem: Pensar – Revista Latinoamericana para la ciencia la razón (Latinskoamerické rozhledy pro vědu a rozum). Časopis má podpořit různé národní organizace skeptiků v Jižní Americe, které především z nedostatku finančních prostředků nemohly dosud vydávat žádný časopis schopný přežít.

První číslo se zabývá mimo jiné Turínským plátnem a kreacionismem v Argentině.

Pensar vychází čtyřikrát ročně. Skeptici, kteří by si chtěli zlepšit nebo procvičovat španělštinu najdou další informace na www.pensar.org.

Zákaz výkonu povolání pro zázračného lékaře

Rakouská lékařská komora nařídila uzavření praxe zázračného léčitele Leonharda Hochenegga z Hall v Tyrolsku. Jeho pacienti přísahají na tohoto muže, který příkládáním rukou údajně léčil těžce nemocné a tišil bolesti. Tento lékař pro neurologii a psychiatrii byl ale již před léty nejednou odsouzen pro podvody a daňové úniky v milionových částkách. Pacienti při jeho léčení cítili lehké brnění proto, že měl v pravé botě zabudováno elektrické zařízení, které spínal palcem nohy. Koncem roku 2003 vyhlásil Hochenegg konkurs a věřitelé čekají na částku celkem 9,5 milionů Euro.

Placebo účinkuje i při Parkinsonově chorobě

Jak informuje časopis Nature Neuroscience, podařilo se italským vědcům prokázat v mozku pacientů s Parkinsonovou nemocí placebový účinek jednoduchého solného roztoku. Je-li pacient o účinku přesvědčen, zmírňuje solný roztok stejně jako vysoce účinný lék aktivitu nucleus subthalamicus a odstraňuje ztuhlost svalů, typickou pro Parkinsonovu nemoc. I dřívější studie poukazovaly na to, že placebo mírní symptomy této nemoci, např. nedobrovolné pohyby. Aktivita buněk nucleus subthalamicus byla měřena implantovanými miniaturními elektrodami. Po injekci solného roztoku aktivita buněk polevila a to je účinek, který lze jinak pozorovat jen při podání normálního léku. Vědci to považují za první přímý důkaz účinku placeba u Parkinsonovy nemoci.

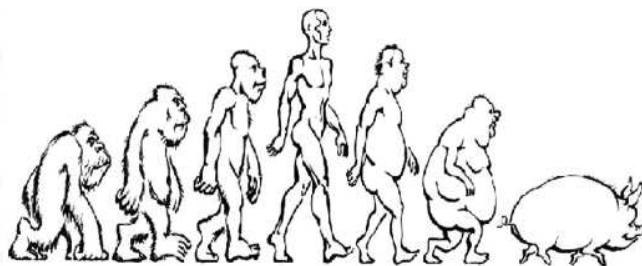
Nový časopis z IGPP: Mind and Matter

Freiburský Institut pro hraniční oblasti psychologie a psychohygieny (IGPP) vydává nový interdisciplinární časopis s názvem Mind and Matter (Duch a hmota). Časopis se věnuje

z teoretického i empirického hlediska mimo jiné neurovědám, vědám o chování, vědecké teorii, filozofii ducha a užitě metafyzice. Ke spektru témat patří i kulturní a sociologické aspekty. Vyhází půlročně, první číslo vyšlo v prosinci 2003 a zabývá se domnělou souvislostí ducha a kvantové fyziky. Další informace lze najít na www.mindmatter.de.

Spor o evoluční teorii v Itálii

Na jaře vzbudilo rozruch prohlášení italské ministryně pro vzdělání, podle kterého by se na základních a středních školách již neměla učit evoluční teorie. Podle časopisu Spiegel, žádné takové nařízení sice nebylo vydáno, ale v nových učebních plánech se pouze „najednou“ kapitola o evoluci již neobjevila. To vysvětlil příslušný generální ředitel Silvio Criscuoli tak, že žáci ve věku 10 – 13 let jsou příliš mladí na to, aby toto komplexní téma chápali. Evoluční teorie prý není zakázána, jen se bude vyučovat později. Díky masivním protestům obyvatelstva a známých vědců včetně nositelů Nobelovy ceny se však evoluční teorie vrátila do učebních osnov, které přitom nemají být pevné, nýbrž jen doporučující a učitelé je mají přizpůsobovat potřebám a schopnostem žáků. Nově zřízená komise, které předsedá 95-letá lékařka, nositelka Nobelovy ceny Rita Levi Montalcini, má vypracovat doporučení pro oblast evoluční teorie. Ačkoliv papež Jan Pavel II. ve svém oficiálním prohlášení z roku 1996 evoluční teorii uznal (kromě stvoření duše), vidí mnoho pozorovatelů v původním opatření ústupek konzervativním náboženským a politickým kruhům.

SBORNÍK VĚDA KONTRA IRACIONALITA VYJDE POTŘETÍ

Jiří Heřt

Náš skeptický klub SISYFOS pořádá již desátým rokem v Akademii věd cyklus přednášek pod názvem Věda kontra iracionalita. Nejzajímavější a nejúspěšnější přednášky jsme publikovali ve sborníku pod názvem Věda kontra iracionalita 1 v r. 1998 a Věda kontra iracionalita 2 v r. 2002. V letošním roce před Vánocemi vyjde sborník třetí, do kterého jsme zařadili 13 přednášek s nejaktuálnějšími tématy. Tak jako ve sbornících předchozích, snažili jsme se vybrat přednášky ze všech oblastí našeho skeptického zájmu.

Větší skupina přednášek je věnována významu vědy a její metodice. Věříme, že čtenáře zaujme analýza vztahu přírodních a společenských věd (Zlatník), právě tak jako filozofický pohled na metodologii věd (Fajkus) nebo ukázka vědeckých omylů v oblasti astronomie, které však věda díky očistným mechanismům dovede s jistotou eliminovat (Grygar). Další text ukáže, jak cenným nástrojem ve vědě je experiment, který však není samospasitelný a v oblasti pseudověd selhává (Heřt). Rozsáhlý článek je věnován kvantové mechanice, její filozofické interpretaci a zejména jejímu zneužívání v oblasti alternativní medicíny (Jelínek). Alternativní medicíně je věnován i

další článek, ukazující na tragické důsledky působení léčitelů v oblasti onkologie (Andrysek). Další autoři se podívali kriticky na další dnes módní témata, na numerologii (Nosková), grafologii (Heřt), na šíření a zneužívání náboženské představy o reinkarnaci (Nosková). Naši skeptické pozornosti neunikla ani psychoanalýza, která v dnešní postmoderní době prožívá určitou renesanci (Pešek).

Závěrečné texty jsou věnovány spíše globálním civilizačním problémům, jakými je globální oteplování, dosud sporné, ale mnohými akceptované jako lidstvem způsobená realita (Kutílek), dále vlivu elektromagnetického pole na člověka, ze kterého mají mnozí zbytečně a neodůvodněné obavy (Pekárek). Do této kategorie patří i problém trvalé dostupnosti surovin a jejich možného vyčerpání s následným ohrožením lidstva (Jakeš). Je takový strach odůvodněný? Na všechny tyto zde jen naznačené problémy se snaží dát autoři v našem sborníku racionální odpověď. Počítáme s tím, že sborník vyjde v letošním listopadu. Za režijní cenu bude zájemcům prodáván na našich akcích, především na přednáškách cyklu Věda kontra iracionalita.

NAŠI SPOTŘEBITELÉ MAJÍ V EU VÍC PRÁV

„Evropská unie bere ochranu spotřebitele jako jednu ze svých priorit,“ říká ředitel odboru ochrany spotřebitelů ministerstva průmyslu a obchodu Josef Tržický. Většina předpisů, které dávají spotřebitelům větší práva, byla přijata již v minulých letech. Už druhým rokem máme například dvouletou záruku a ještě déle platí možnost vrátit zboží objednané přes internet nebo zásilkovou službu. Když na předváděcí akci podlehnete psychickému tlaku školených dealerů a upíšete se ke koupi něčeho, co nechcete, není pro vás nic ztraceno jako dřív. Do týdne můžete smlouvu vypovědět. A nemusíte nic vysvětlovat. Často především obskurní firmy pořádají výlety, na nichž v průběhu dne opakovaně chválí, předvádějí a vnucují výrobky, které nesplňují to, co dealeri deklarují, jsou předražené, a smlouvy, které leckdy zmatení starší zákazníci pod psychickým tlakem podepisují, jsou krajně nevýhodné.

Ale všechno to má jeden velký háček. Musíte přesně vědět co, jak a kdy udělat. Zkrátka mít předpisy v malíčku a postupovat

podle nich. Stačí totiž udělat jednu malou chybu, třeba neposlát výpověď smlouvy včas, a vše je ztraceno. Jenže paragrafy spotřebitelských zákonů jsou někdy tak složité, že si je každý může vykládat jinak. Mít dobrou legislativu samo o sobě nestačí. Dokazují to letité zkušenosti s reklamacemi. Více práv je na straně spotřebitele, ale jen těžko je prosazují. Máme tedy více práv než dříve. Nikdo si však nedělá iluze, že se od prvního květnového dne svých práv domůžeme snadněji. Dál bude platit, že nedohodneme-li se s obchodníkem, budeme se muset obrátit na soud. Lze však předpokládat, že stejně jako v evropských státech i u nás zesílí hnutí spotřebitelů. Spotřebitelská sdružení mohou vystupovat v soudních sporech proti firmám, které porušují spotřebitelská práva. „Pokud se nějaká velká firma dlouhodobě dopouští protiprávního jednání ve věci ochrany spotřebitelských práv, můžeme na ni podat žalobu a žádat soud, aby jí nařídil ukončit toto jednání,“ říká Jana Luhanová ze Sdružení obrany spotřebitelů České republiky.

-vn-

Z DRUHÉHO BŘEHU

VOLÁNÍ Z DRUHÉHO BŘEHU

Volání první

Usedlost u řeky Nežárky poblíž Jindřichova Hradce. Majitel v jedné osobě kombinuje sochaře, kuchaře a provozovatele příležitostné restaurace. Letní lenivé odpoledne. Přítelkyně boдрého hostitele zná, usedáme tedy, srdečně zvány, na přinesenou lavičku na břeh Nežárky, která tvoří přirozenou hranici jeho pozemku. Vybalujeme rybářské nádobíčko, kolem se popásají ovečky ve tvaru knedlíku, v trávě ladně polehávají dvě lahvičky černého piva. S Pavlou se přátelíme od šestnácti let, žily jsme vždy pestře, přemýšlely a četly náruživě, je tedy o čem vyprávět. Jenže ryba chce soustředěný klid, povídávám rybářkám se mlčky pošklebuje. Přichází podvečer a přijíždí pro nás přítelkyně manžel. Usedáme na zahradě pod jakousi kovovou konstrukci k dřevěnému stolu, hostitel se činí v kuchyni. Mezi laťky stolu jsou zlověstně zasunuty žiletky, smířlivě to přehlízíme, neboť co je v tomto světě dokonalé? „To vypadá jako nějaká pyramida,“ rozhlíží se bystrým oken Pavlin manžel. „Ano, je to pyramida,“ potvrzuje hostitel. „Pěkně vás nabije,“ libuje si, a poctivě upozorňuje na rizika: „Jenže někoho ten příliv kosmické energie zmáhá. Ale zjistili jsme, že proti únavě z toho energetického nášupu pomáhá dát si panáka.“ Pavlin manžel se usmívá, oči mu hrají laskavou ironií. Panáka si nedáme, neboť co kdyby nás jeho zmnožená energie porazila? Žiletky jsou nám už jasné, nabíjejí se tu, ostří, spolu s námi. „Vhodná místa na tyhle pyramidy nám tu v kraji vytypovává jeden senzibil“, informuje ještě hostitel a účtuje nám nezvykle vysokou sumu. Zahnuje-li částka i nabití pyramidální energií, neprozradí.

Volání druhé

Jizerské hory. Týdenní, intenzivní kurz anglické konverzace se sedmi hodinami výuky denně. Po příjezdu do ubytovny zůstává plonková žena se psem dalmatinem. Nikdo s ní kvůli té flekaté potvoře nechce bytovat. Žena je smutná a já se na to nemůžu dívat, takže se s dámou a psem nechávám scuknout v neuvěřitelně malém pokojíku. Jen co zvědavým „spolužačkám“ na procházce lesem prozradím jaký jsem to já skeptik, a jak mi jdou na nervy esoteričtí podnikatelé, má spolubydlící odhalí, že se živí v léčitelském středisku masážemi šiatu.

(Z internetových stránek alternativní medicíny: Technika šiatu je stejně jako čínská masáž založená na teorii meridiánů, kdy aplikace tlaku podél meridiánů rozptyluje energii z místa, kde je jí nadbytek a doplňuje energii do těch oblastí, kde je jí nedostatek. To by mělo ovlivnit rovnováhu a harmonii a obnovit zdraví. Na lidském těle se nachází přibližně 600 vhodných bodů.) Děvčata kulí oči, neboť co teď bude? Copak to jde strčit esoteričku se skeptičkou do jednoho kamrlíku, navíc s flekatou potvorou? Jak tohle dopadne? Na společné procházce v okolních lesích jim vyprávím o podvodných léčitelích, dámy mi visí na rtech, odsuzují odpudivé Vaňáky. Esoterička přitom nervózně pošvihává proutkem, ale pak se jme očesávat nejbližší listnáč. „Na co to rveš?“ zpozorněla Ivanka. „Na čaj. Je to jasan. Projasňuje mysl. Půjde nám po něm líp ta anglina,“ informuje spolubydlící. Ráno pak v kuchyni káže zalít listí i s kusy větviček horkou vodou a dámy se jasnolistým čajem bahnité barvy svědomitě prolévají, neboť je to holt bylinka a co už může být zdravějšího?

Mezi mnou a léčitelkou Mirkou od prvního dne propuká nevyhlášený boj o sympatie spolužaček k našim protichůdným viděním světa. „Vedle tebe se nedá sedět!“ vybuchne například při snídani esoterická živnostnice na Veroniku. Ta se vyplašeně usmívá. Trapná chvíle. Došlo snad k nějakému společenskému fopa? Ale ukazuje se, že Veronika má jen neposednou, zauzlovanou, nazdařbůh vystřelující energii. S tím si ví naše Mirka rady, a okamžitě zjedná nápravu. Přejede palcem po čákrách, Veronika ztuhne a vypne se, pánové ji zaměří. Mirka jí načechrá auru, prosmejčí duchovně meridiany, zatlačí jemně na energetické body, a je klid, Veronika září a vydává rovnoměrnou, hodnou, nezáludnou energii, a směje se, neboť tyátry milujeme téměř všichni. Spolužačky si nalévají spařené kusy stromu. Co v tom je za látky? zeptá se jedna, ale Mirka ji odbývá: „No přece látky projasňující když je to jasan, to dá rozum.“

A tak to jde dál a dál, jenže sedm hodin výuky angličtiny denně s večerním šprtáním a psaním úkolů je docela záhul, takže za skeptické myšlenky kopu jen příležitostně, mimochodem. Ale jistý psychologický fenomén mě zasahuje – nejsem-li přítomna, děvčata přitakávají Mirce, a přikyvují mně, když se náhodou

sejdeme bez ní. Ke konci týdne se vahadlo sympatií nachyluje ke mně, spíš ale proto, že léčitelka moc tlačí na pilu, dělá boty v psychologii, a vůbec je už protivná s tou svou jasnovidnou vševědoudností. Navíc vykazuje spíš temnější stránky povahy, tak například učí psa lžhat v posteli s člověkem. Snese hrdinně vedle sebe to tvrdé, funící tělo, ostrý zvířecí pach. Podstoupí to, neboť se rozvedla, pes brzy případně manželovi a jeho nové přítelkyni, a takto vycvičen jim prý naruší ložnicové štěstí. Pes vytrčuje z postele kostnaté packy do úzké uličky, chrápe a ze snu kňučí. Esoterička se mnou nemluví česky ani anglicky. Jsem psychicky otužilá a je mi to jedno.

Volání třetí

Babí léto klouže k podzimu. Jdu s Čeňkem Zlatníkem navštívit obchod s čarodějnickými potřebami, to aby nám skeptické monitorování esoterických ptákovin nestálo, je dobré vědět co všechno je v kraji možné. V první místnůstce vidíme nesmyslnou změt' šperků, jimž vévodí symbol hada, titěrné ozdobné figurky a dokonce botky se špičkou jako kopí a hádkem kolem převysokého podpatku. Tři lidské lebky a pár esoterických knížek to nezachrání. Jsme zklamáni. Tohle že je čarodějnické doupe? Kde jsou preparáty ze sušených netopýrů a hadích očí? Kde pantakle, svěcená voda a černé slepice? Ale mladá dáma nás zavede do druhé místnosti s množstvím lahviček. Zavětrí spřízněné duše, když nepotřebujeme vysvětlit výrazy jako evokace, inkarnace azodiakální géniové...

Otevírá jednu lahvičku po druhé a dává nám čichnout k obsahu. „Tohle je nebezpečný olej. Dá se jím přivolat anděl, ale člověk musí vědět jak na to, jinak je zle.“ Zasvěceně příkyvuji, jenže Čeněk nás málem prozradí. „A dá se některým z těch olejů přivolat dokonce d'ábel?!“ ptá se, a nedaří se mu potlačit rozverný úsměv. „Dábel se přece nepřivolává, ale vymytá,“ poučuje ho pohoršeně prodavačka. No jak kdo, co třeba Faust? opakují si v duchu. Z lahviček je cítit jasmín, avokádo, pelyněk, dráždí mi sytým pachem astmatické trubky. Jsou to chemické vůně, nebo v oleji macerovali skutečnou rostlinu či plod? Dvě stovky kaček za pár kapek má údajně zhodnotit tajemnou práci indiánů v rezervacích Spojených států. Chtěla bych je vidět! Hra skončila, vyfocena lidská stehenní kost i lahvičky, nakonec čarodějna prodavačka na požádání vyfotí i nás. „Budeme se stěhovat, nějak nejdou kšefty a nájem v centru staré Prahy je příliš vysoký,“ referuje v naději, že je i v novém působišti najdeme a konečně také něco utratíme. Podnikatelský úspěch nepřejeme, vycházíme do večerní ulice spokojeni. Lid se ještě nezbláznil, u čarodějí nestála fronta na evokační olejíčky, ale zel prázdnotou. Snad tedy ještě není tak zle.

NENÁPADNÝ TOMÁŠ PFEIFFER

Věra Nosková

Na webové stránce <http://www.dub.cz/index.php> visí program přednášek pořádaných Duchovní univerzitou bytí na říjen a listopad tohoto roku. Přednášek je v říjnu 22, v listopadu 36 a to v nejrůznějších místech republiky. Jméno přednášejícího je cudně zamlčeno, ale zasvěcení vědí, že jím je biotronik Tomáš Pfeiffer. Jen tento přednášející je také schopen táhnout i čtyři přednášky za den. Tak například 20. 11. v sobotu bude v 9. 00 v Kroměříži (Muzeum, Velké nám. 38), ve 13. 00 ve Vyškově (Střední odborná škola, Komenského 7), v 15. 00 v Olomouci (Muzeum, nám. Republiky 5) a v 17. 00 ve Valašském Meziříčí (Gymnázium, Husova ul.).

Před lety Tomáš Pfeiffer sbíral pomocí finančně nákladné kampaně (na mnoha bilbordech) peníze na své Biotronické centrum, kde se chtěl věnovat i těžce nemocným. Tehdy sliboval dokonce úspěšnou léčbu rakoviny. Proslavený i když

pozapomenutý je jeho sugestivní projev na televizním kanálu Nova, kde fascinoval diváky a bavil skeptiky vztaženými dlaněmi, jimiž jaksi ozdravoval národ, zvyšoval jeho fitness.

Jak čaruje a prospívá velký mág dnes? Poté co koupil a zrekonstruoval za sebrané peníze dům v Soukenické ulici, stáhl se z veřejného života. Přednáškami, k nimž se na webových stránkách jím vymyšlené „univerzity“ nehlásí, zřejmě získává klientelu a snad i nějaké peníze ze vstupného. Svě Centrum nikde nijak nenazývá, v letáčcích se píše jen o ubytování. Při pobytu v jeho anonymním domě si má každý vařit ve společné kuchyňce sám, a to vegetariánskou stravu, nesmí používat mobilní telefon. Reklama zřejmě funguje setrvačností, ústním podáním a propagační jsou jistě i přednášky. Do placené reklamy Tomáš Pfeiffer neinvestuje, jeho strategií je zřejmě (až nápadná) nenápadnost. Šli jsme se na jeho přednášku do Soukenické 21 v Praze podívat.

V přednáškovém sále sedí kolem stovky lidí. Vstupné je dobrovolné, ale lidé natěšení na kontakt s duchovnem vhadují do kasičky spíš více než méně, pár tisíc tohle představení přinese. Sedí tu většinou starší lidé, ale i zadumaní mladíci, asexuálně vyhlížející ženy, poznávám jejich zasněné, melancholické oči, jsou špatně oblečeni, čiší z nich nesmělost a snad i trable a neúspěch, nemoci. Na každé esoterické akci se scházejí tyto „oběti“, lidé nejistí a tedy spíš manipulovatelní, o to lačnější duchovna, o kolik jim skutečný život uniká, nedopřává úspěch a další radosti.

Pfeifferova přednáška se opírá o dlouhý dopis nějaké ženy, text je zmatený a plný naivních otázek. Kouskuje dopis na jednotlivé pasáže, reaguje moudry. Provázejí je pathos a nabubřelost, intonace učitele hovořícího shovívavě s retardovanými dětmi, věty vykloubené ze smyslu, logiky a uměřenosti. Takto rozebírá dopis asi hodinu, lidé rezignovaně naslouchají, někteří zjevně nerozumějí, jiní se blouznivě usmívají. Hodina nad dopisem končí, těším se na diskuzi. Bude konečně živo, do hry vstoupí další lidé, na co se honem zeptat, když ta řeč byla tak blátivá? Jenže po téhle hodině nad hloupoučkým dopisem (nepsal si ho sám přednášející?) duchovní tyátr náhle končí, diskuze se nekoná. Lidé se neochotně rozcházejí, někteří jdou ale za Pfeifferem cosi dojednat, brzy u něj stojí fronta a je cítit, že se setkání duchovně potrefených konalo především kvůli této chvíli, kdy se cosi diskrétně sjednává.

Zaznamenala jsem si mnoho řečnických perel a předkládám některé nejen pro potěšení milovníků kouzla nechtěného, ale také pro úžas, co všechno někteří lidé snesou poslouchat aniž se zasmějí, aniž se bouří nebo odejdou. Blahoslavení budou naši spoluobčané z druhého břehu.

Výroky Tomáše Pfeiffera:

Je těžká situace z hlediska vlivů.

Když vám začne krachovat střevo nebo žlučník tak to nepoznáte hned, takže tak náh.

Není málo lidí, u kterých jsem pracoval v rodině, kteří byli už dvacet let po smrti – rozumíte mi?

Kdo stojí na vývojové cestě - přenašeč? Zda je to člověk nebo jiná bytost?

Časy mezi zrody jsou tisíce, takže se nejedná o genetickou paměť. Kdo má oči ať vidí, takže je to docela zajímavé.

Přichází nová třída, nový úkol, došlo ke změně chápání toho vývojového trojúhelníku. Takto postavení zrozenci pokud mluví pravdu, tak je to bytost, která směřuje do nejvyšších částí kvašení.

To je ta všudypřítomná třírozměrná logika, vid'te. Tedy zároveň chlad i žár. Takže poměr projevení je již nulový.

Není nic co by nebylo Bohem. Protože cokoliv se dělá, je la-

tentní. Divné, co? To je ale opičárna! Takže všechny ty vaše parní stroje jsou projevem boha.

Je nepravda bližící se pravdě? Přemýšlejte o tom. Symbol, je-li nepořádek v hlavě, nemůže být zcela rovnovážný.

Musíte milovat odpočinek. Běžte spát třeba s radostí. (Tak to umím, poznamenal s úsměvem nahlas Čeněk, neboť byl rád, že konečně nějaké větě rozumí.)

Na závěr k nám biotronik vztáhl dlaně, trochu s nimi pohyboval, jako by si je ohříval u neviditelného táboráku. Ticho jako v krematoriu.

S těžkým srdcem, odhodlána klamat duchovně povzneseného muže, jsem po skončení akce řečníka oslovila a dotázala se, jestli by přijal mou příbuznou z venkova na léčení.

Překvapilo mě, jak je mistr náhle věcný a koneckonců rozumný. Zeptal se na diagnózu stanovenou lékařem. Rakovina prsu, děla jsem. Je po operaci? Ano. Jak dlouho? Jaká je hodnota markerů v krvi? Na všechno se vyptal, způsob své léčby ovšem ani nenaznačil, vyléčení nesliboval. Ceny ubytování jsou mírné. Léčba je prý zdarma. Dá se předpokládat, že zvláště vděčné venkovanky mu pár tisíc podstrčí. Jako dárek, nebo jako sponzorský dar, který se nemusí zdaňovat. Ale není to nic vydrídušského. To Stanislav Brázda žádá tvrdě 500,- korun poslaných na jeho účet za každou čtvrthodinku klábosení s klientem po telefonu. Peníze se musí sypat, i kdyby volající na chleba neměl.

Odcházím se slibem, že to té příbuzné všechno vyfídím. Dodávám pro ni maličký letáček s dietou. Neměla by kouřit, jíst maso, nic uzeného a praženého, včetně kávy a melty, pečivo jen bledé, žádné konzervy a nakládanou zeleninu, neměla by se slunit. Proč ne?

Zbývá závěr, a bude smířlivý. Tento muž uspokojuje některé potřeby bližních, poté co si splnil poněkud dryáčnickým a fikaným způsobem svou potřebu - mít dům v dobrém místě Prahy a stát se vlastně podnikatelem, mít svou klientelu. Je opatrný, snaží se neuškodit, ceny jeho služeb nejsou přemrštěné, s lékaři se o nemocné nepřetahuje. Jeho blábolivé „přednášky“ mají své kouzlo, jsou téměř literárně podnětné. Opouštěli jsme zešedivělého a blahobytně vypadajícího biotronika s mínkou, že už nepatří k dravým a nebezpečným magorům v esoterickém rybníce.

ENERGETICKÁ PŘIKRÝVKA

Poslední vynález profesora A. V. Skvorcova – energetická příkrývka – jím byla představena v roce 2000 na mezinárodním kongresu v Novosibirsku. Co píše Skvorcov o svém vynálezu? „Lidé jsou těsně spjati s energetickou maticí země. S použitím příkrývky se zadržuje maticí energie země propouštěna skrz tělo, a tím se zesiluje.“

A ještě jeden efekt tato léčivá deka prý má: aluminium fixuje energii samotného člověka. Je zvláštní, že na příkrývce, kterou byl přikryt člověk, se uchovává jeho energetická kopie, proto musí mít každý člověk svou vlastní energetickou příkrývku, nedá se tedy půjčovat třeba mezi členy v rodině. (Pěkně si kupte každý svou, holoubkově!) Energetická příkrývka prý ochraňuje člověka před různými druhy vlnového záření (počítač, rádio...), má mocné léčivé a harmonizační účinky na všechny orgány a systémy organismu. Při používání příkrývek se má aplikovat preparát EPAM, zkratka prý znamená: Emulze Propolisová Aktivizovaná Modifikace, který tentýž Skvorcov vyrobil podle jakýchsi tibetských traktát. Užívá se až po několik let, blíží se prý homeopatickým lékům a mívá fantastické výsledky. Jak jinak.

Prosíme, plat'te členské příspěvky!

Zpráva pro členy Českého klubu skeptiků Sisyfos:

Více než polovina členů občanského sdružení Sisyfos nesplnila dosud v tomto roce svou členskou povinnost, nezaplátila členský příspěvek ve výši 200,- korun. Přitom Zpravodaj Sisyfos posíláme všem našim členům. Prosíme ty, kteří dosud částku nezaslali, ať tak co nejdříve učiní, ať už složenkou, převodem z účtu na účet či přímou platbou při našich setkáních. V prvních dvou případech je nutné uvést čitelně jméno, příjmení a jako variabilní číslo své rodné číslo. (Od nového roku chystáme změny, které budou v souladu s novými předpisy na ochranu osobních údajů.)

Místo čtvrtků středy!

V roce 2005 se budou přednášky cyklu Věda kontra iracionalita konat na stejném místě a začínat ve stejný čas, ale budou to středy. Zde jsou data pro zatrnutí ve vašem kalendáři.

19. 1.; 16. 2.; 16. 3.; 27. 4.; 18. 5.

Témata přednášek prvních tří měsíců v roce 2005 budou uveřejněna ve Zpravodaji Sisyfos, který vyjde v prosinci tohoto roku.

Přednášky cyklu Věda kontra iracionalita:

Konají se tradičně v budově Akademie věd ČR na Národní třídě v Praze 1, a to v místnosti 206 od 17 h. Po přednáškách následuje diskuze. Pravidlo čtvrtků je bohužel po zbytek tohoto roku narušeno, sledujte tedy především datum přednášky.

20. října – středa: Pavel Suchan: Iracionální opozice proti omezení světelného znečištění a prof. Ing. Zdeněk Kolíbal: Filipika proti letnímu času

19. 11. pátek: Věra Nosková: Magie čísel v historii a fenomén numerologie, Čeněk Zlatník: Matematika z odvrácené strany

16. 12. čtvrtek: Jiří Grygar: Samočisticí mechanismy exaktní vědy, doc. PhDr. Petr Matějů: Metodologie společenské vědy – sociologie

✂ Zpravodaj Sisyfos – neperiodický bulletin občanského sdružení Sisyfos – Českého klubu skeptiků, členu evropského sdružení ECSO (European Council of Skeptical Organizations) a světového sdružení CSICOP (Committee for the Scientific Investigation of Claims of the Paranormal). Zapsán do evidence periodického tisku MKČR pod číslem MKČR E 11208

✂ Kontaktní adresa Českého klubu skeptiků:
Ing. Olga Kracíková, Haštalská 27, 110 00 Praha 1, tel. +420 224 826 691, e-mail: olgakracikova@email.cz

✂ Běžný účet u České spořitelny, Praha 2, číslo 9161329, kód banky 0800.

✂ Adresa na internetu: <http://www.sisyfos.cz>

✂ Zpravodaj Sisyfos, číslo 3/2004 – vyšlo v říjnu 2004. Přípravila Věra Nosková. Redakční rada: Věra Nosková, Jiří Heřt, Čeněk Zlatník.

✂ Grafická úprava: Jiří Nosek, www.photomorgana.cz

✂ Tiskárna VS Praha- Pankrác, www.sweb.cz/vstisk

✂ Příspěvky do Zpravodaje Sisyfos pošlete na adresu: Věra Nosková, U studánky 18, Praha 7, 170 00. Lze je též zaslat i s diakritikou na e-mail: lano@centrum.cz